



USAID | ARMENIA

FROM THE AMERICAN PEOPLE

ՀԱՎԱԿՈՒՈՒՊՑԻՈՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ
ՄՈՒԲԻԼԻԶԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ



EURASIA
PARTNERSHIP
FOUNDATION



CR Armenia
RC Caucasus Research Resource Centers

ԿՈՌՈՒՊՊՑԻԱՅԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆԱՅԻՆ
ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

2008, 2009, 2010 թթ. համեմատական վերլուծություն

ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ
ՄՈՒԲԻԼԻԶԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Կոռուպցիայի վերաբերյալ հանրային կարծիքի ուսումնասիրության նպատակները

- Կոռուպցիայի ընկալման ուսումնասիրություն,
- Անձնական փորձի և վարքի ուսումնասիրություն,
- Հակակոռուպցիոն միջոցառումների մասին տեղեկացվածության գնահատում,
- Կոռուպցիայի մասին գիտելիքի աղբյուրների նկարագրություն:

Կոռուպցիայի վերաբերյալ հանրային
կարծիքի ուսումնասիրության
մեթոդական հիմքերը

Ընտրանքի ծավալը.

2008 – 1549

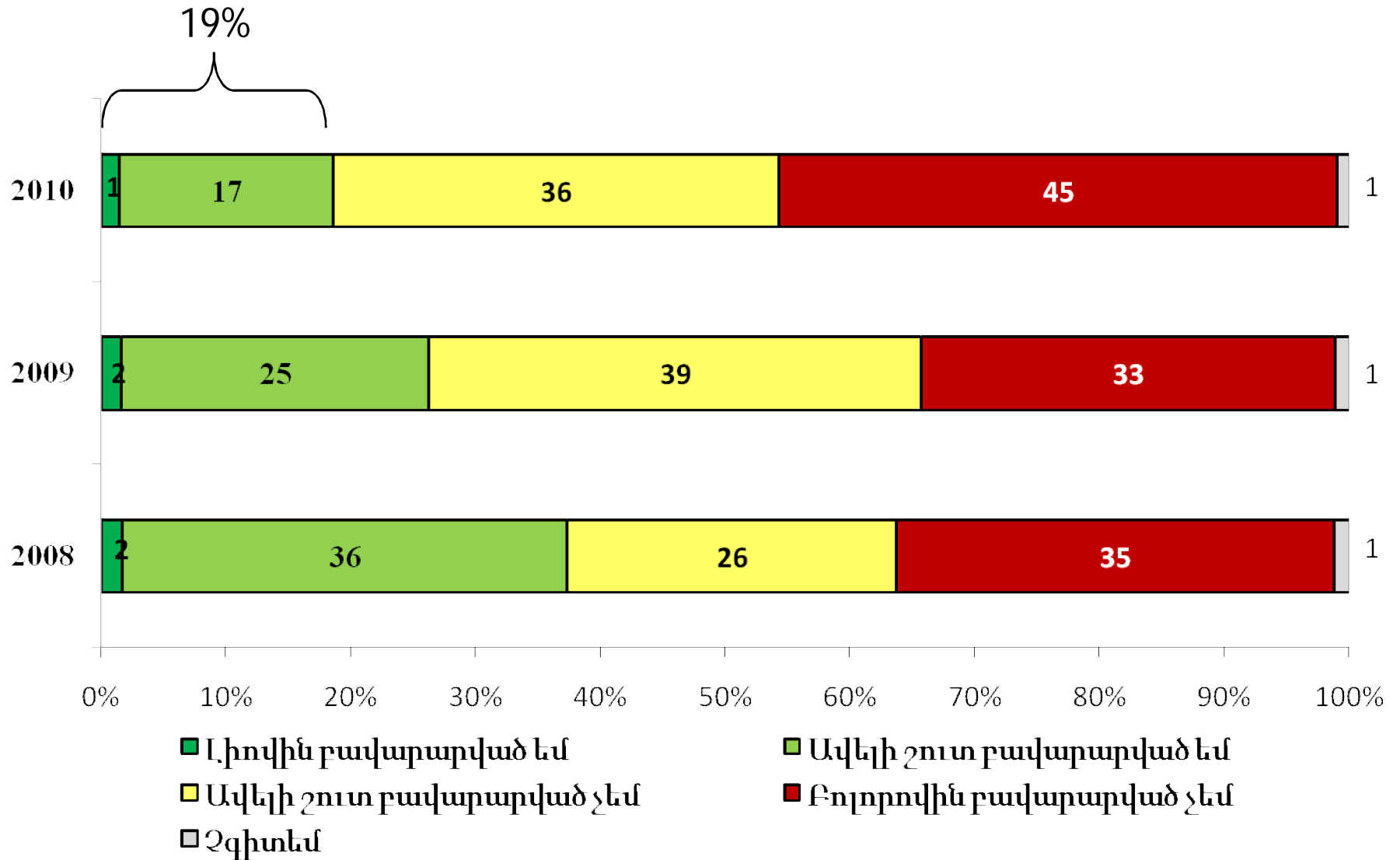
2009 – 1515

2010 – 1528 հարցվող (18+տարեկան)

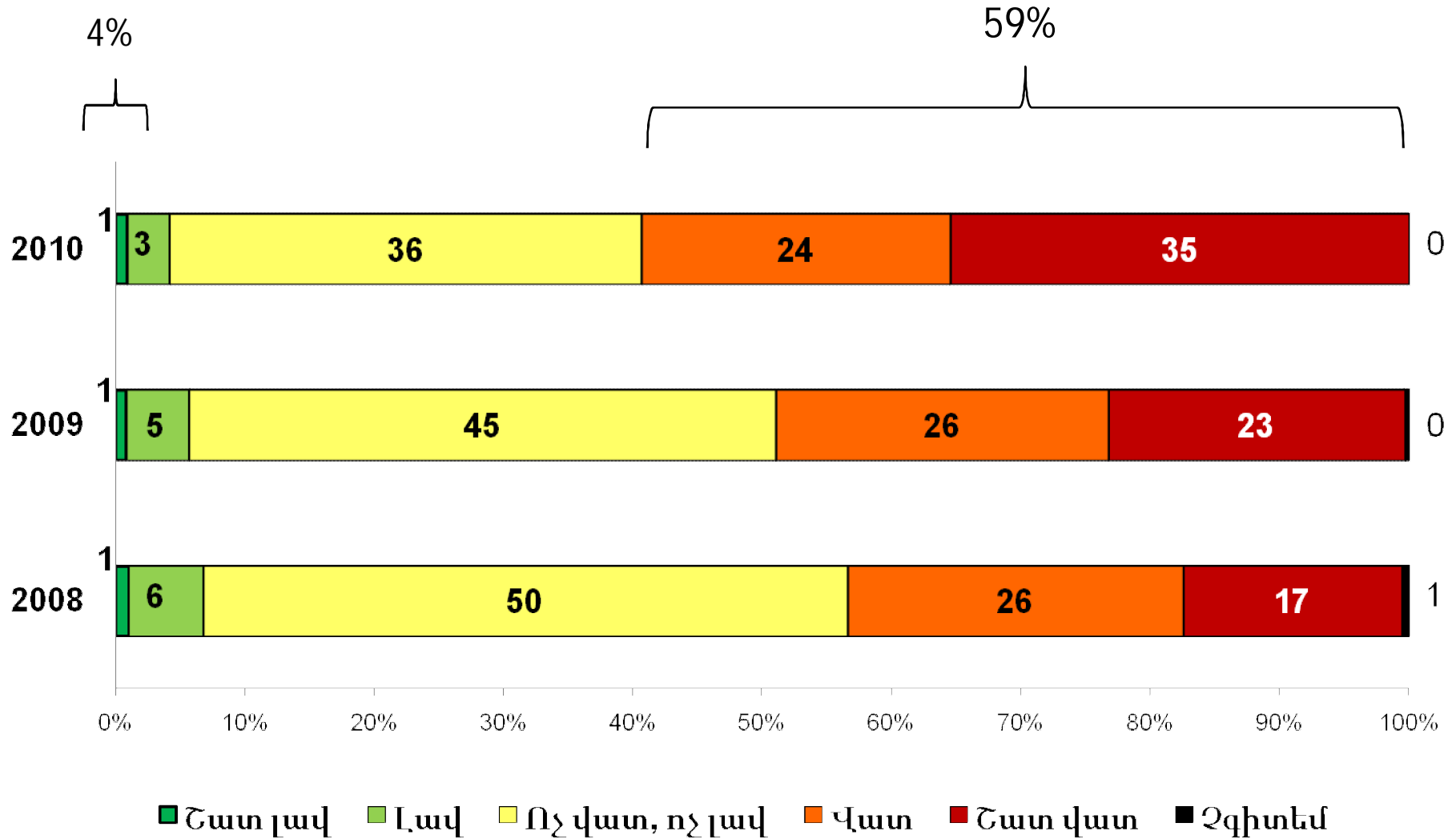
- **Տարածքային ներառումը.** Հայաստանի բոլոր մարզերը
- **Ընտրանքի մեթոդը.** Ստրատիֆիկացված բազմաստիճան քլաստերային ընտրանք:
- **Ընտրանքի հիմքը.** Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր ՓԲԸ ֆիզիկական անձ-բաժանորդների հասցեների շտեմարան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԸՆԿԱԼՈՒՄԸ
2008, 2009, 2010

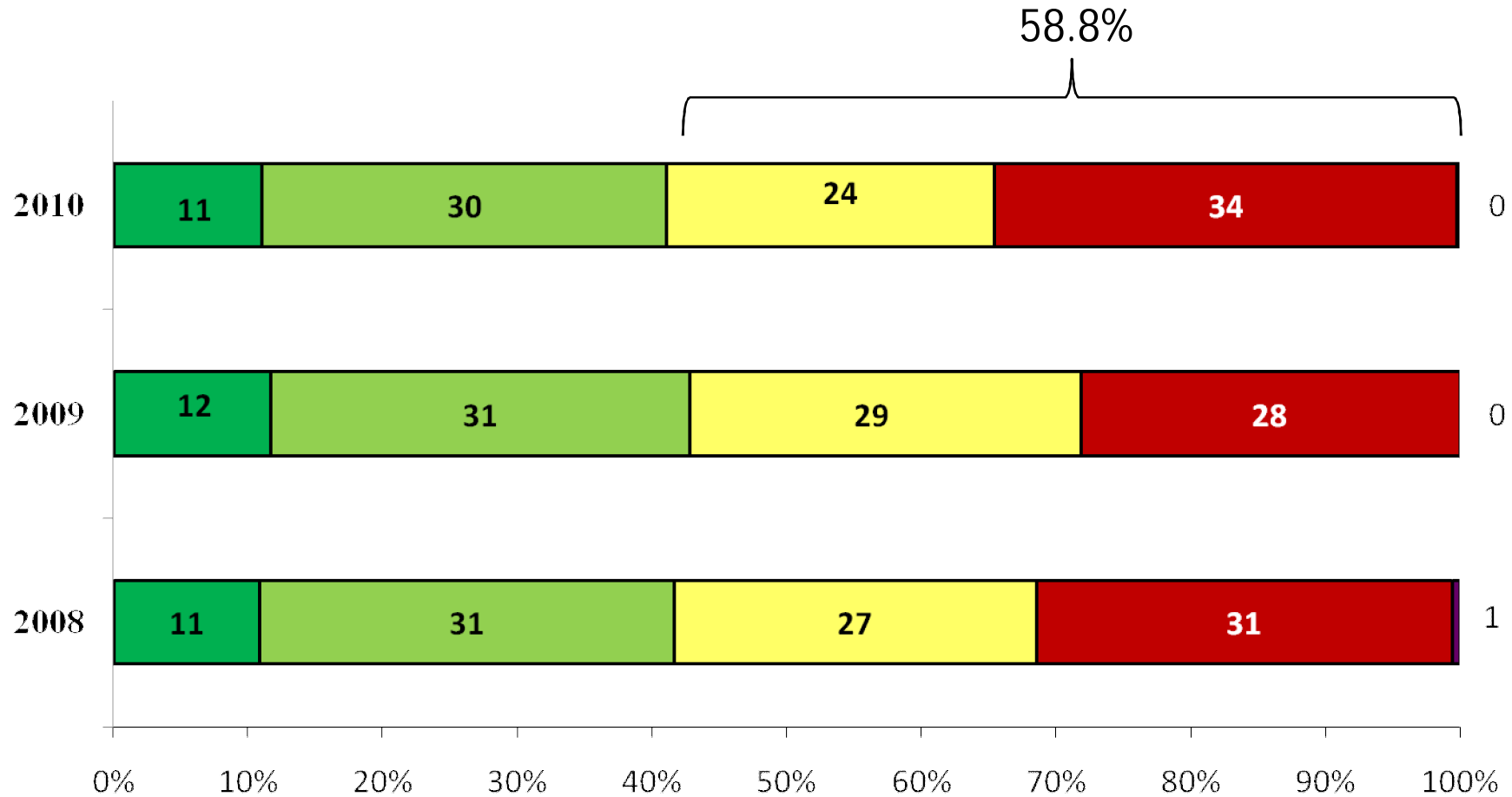
Հայաստանում տիրող ընդհանուր իրավիճակի ընկալումը (%)



Հայաստանի տնտեսական իրավիճակի ընկալումը (%)



Հետաքրքրվածությունը քաղաքականությանը և պետական կառավարմամբ (%)



■ Շատ եմ հետաքրքրված

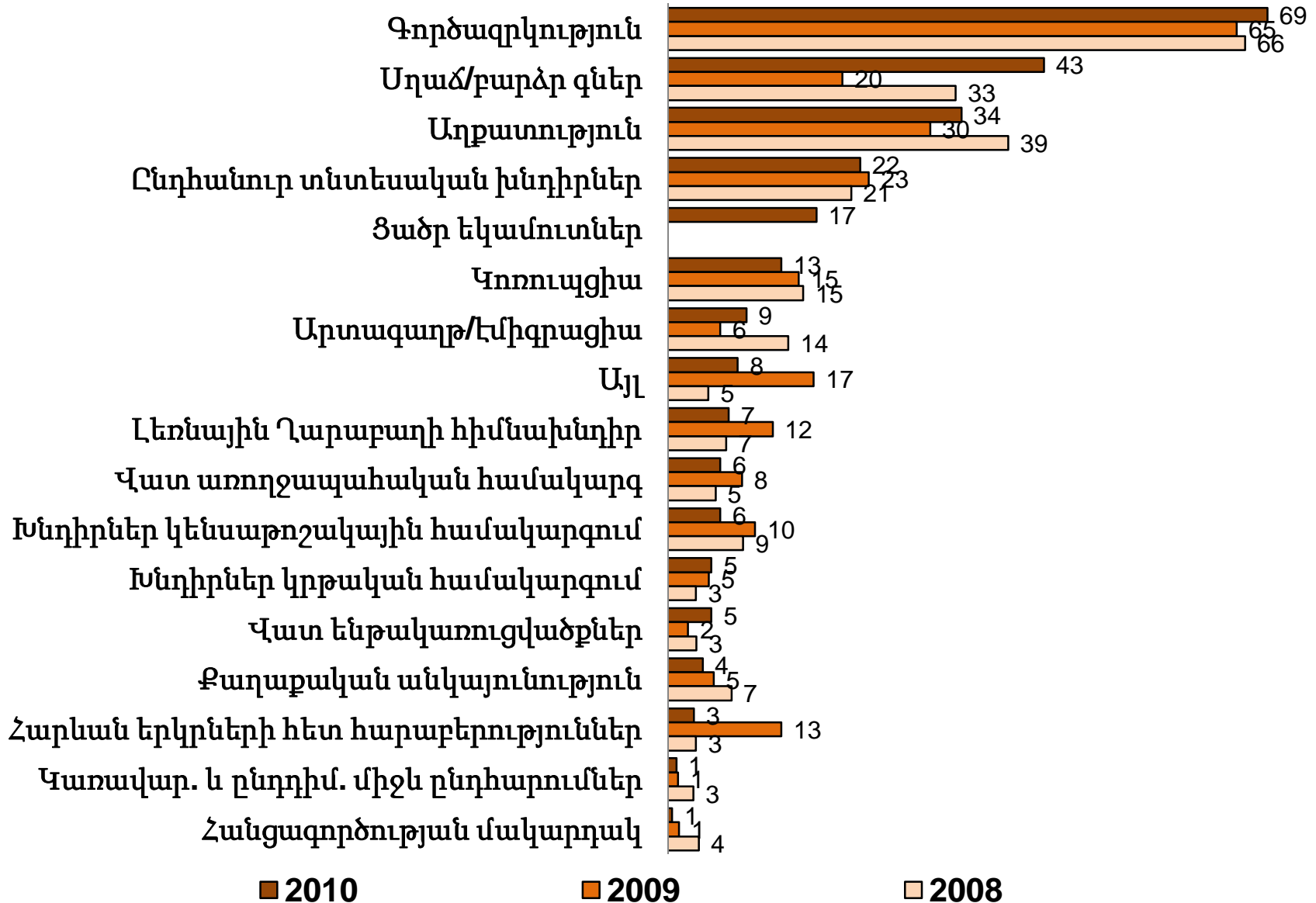
■ Քիչ եմ հետաքրքրված

■ Չգիտեմ

■ Որոշ չափով եմ հետաքրքրված

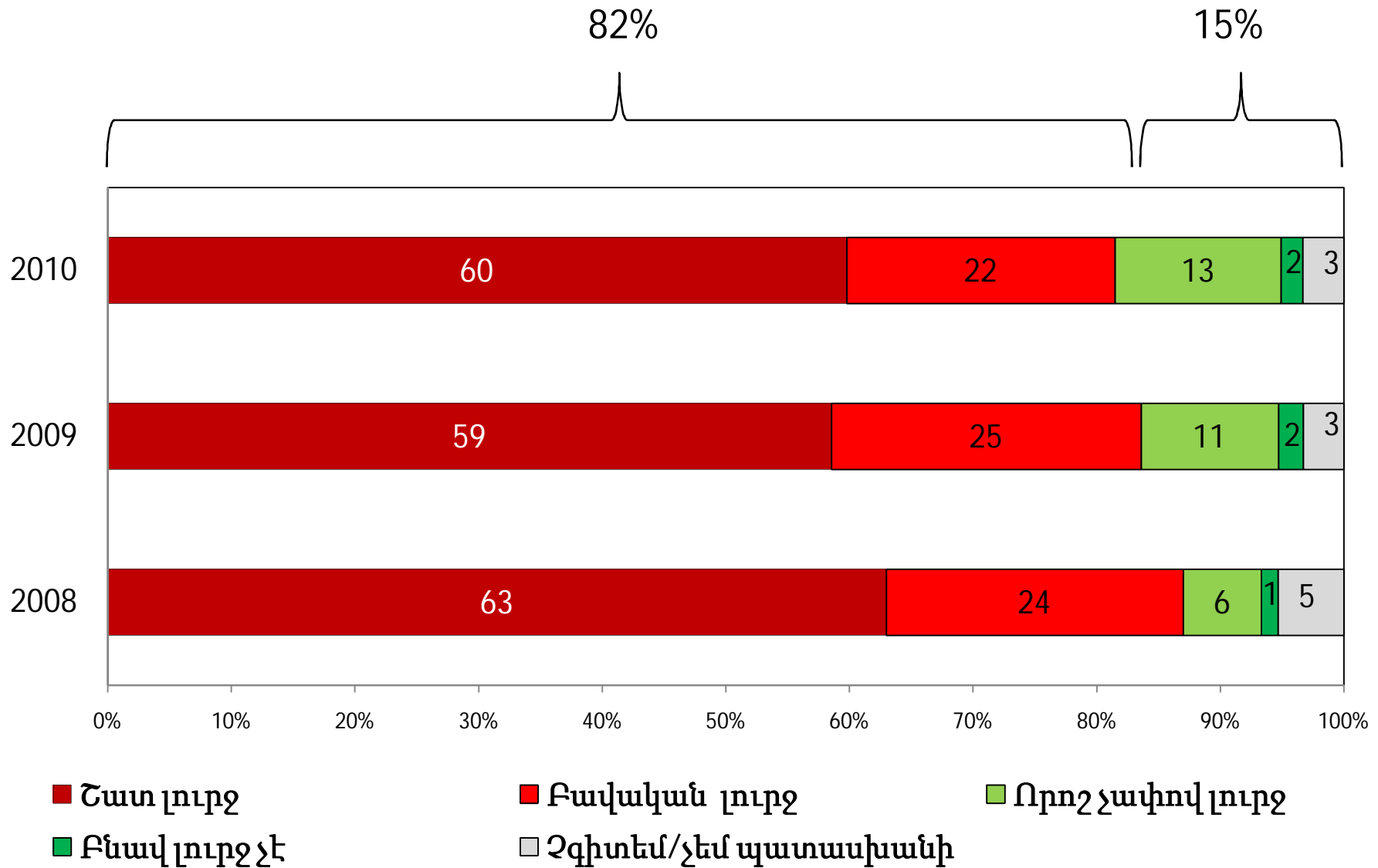
■ Բոլորովին հետաքրքրված չեմ

Հայաստանի առջև ծառայած առավել կարևոր հիմնախնդիրների ընկալումը, %

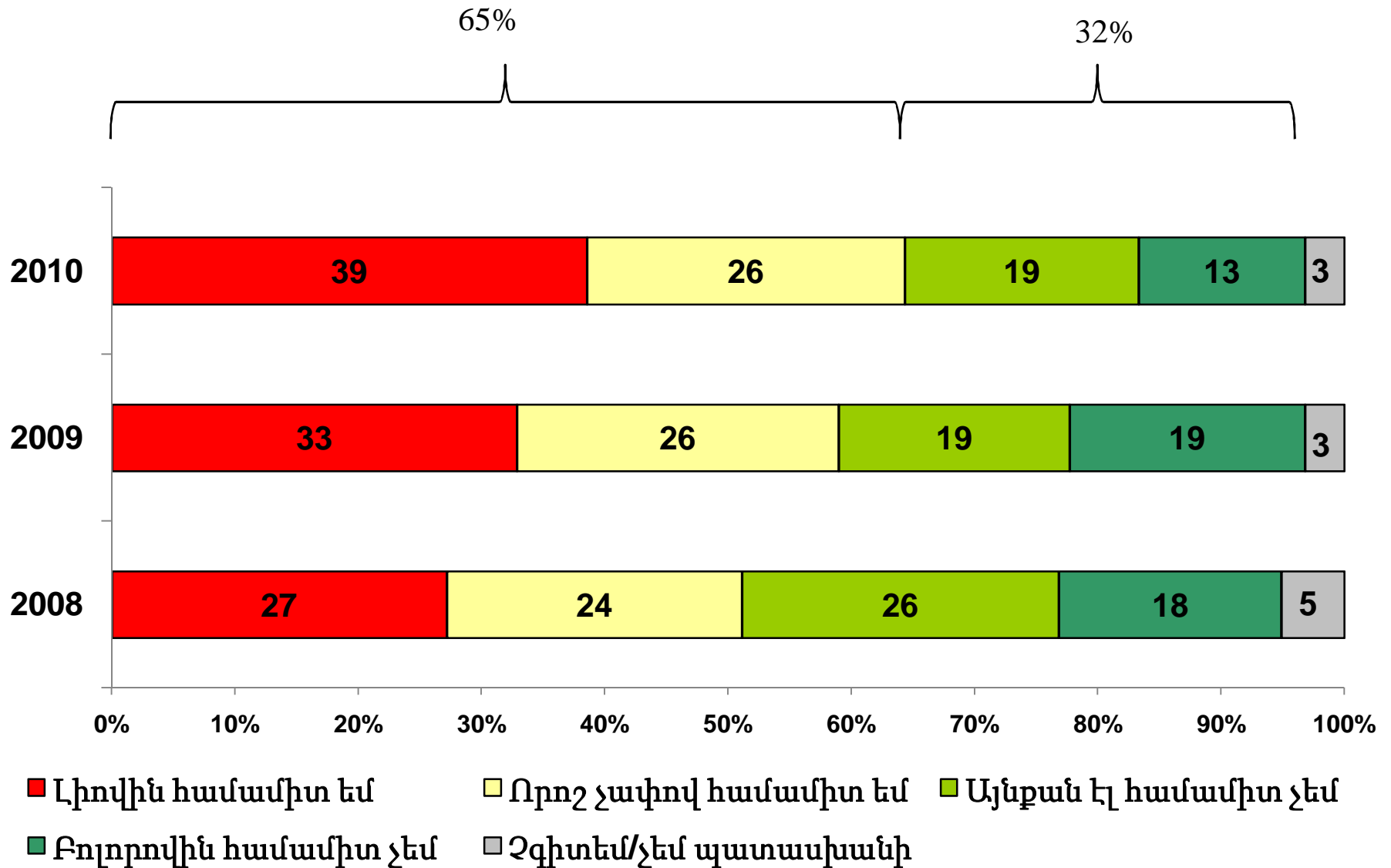


ԿՈՌՈՒՊՏԻԱՅԻ
ԸՆԿԱԼՈՒՄՆԵՐԸ
2008, 2009, 2010

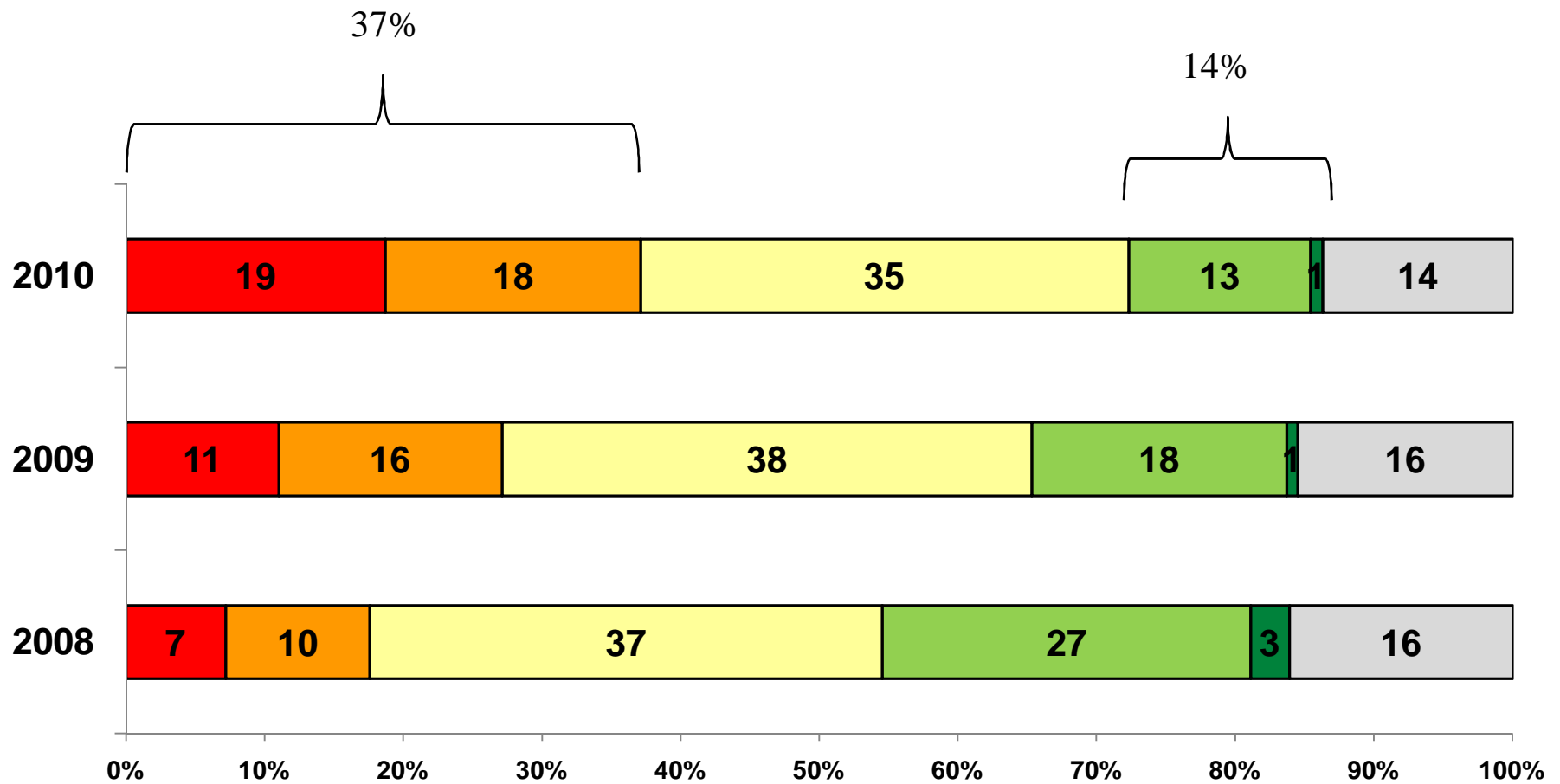
Ձեր կարծիքով, որքա՞ն լուրջ խնդիր է կոռուպցիան (կաշառակերությունը, հովանավորչությունը) Հայաստանում (% ամբողջի մեջ)



Համամի՞տ եք արդյոք, որ ՀՀ քաղաքացիները կոռուպցիան Հայաստանում համարում են բնական երևույթ (% ամբողջի մեջ)



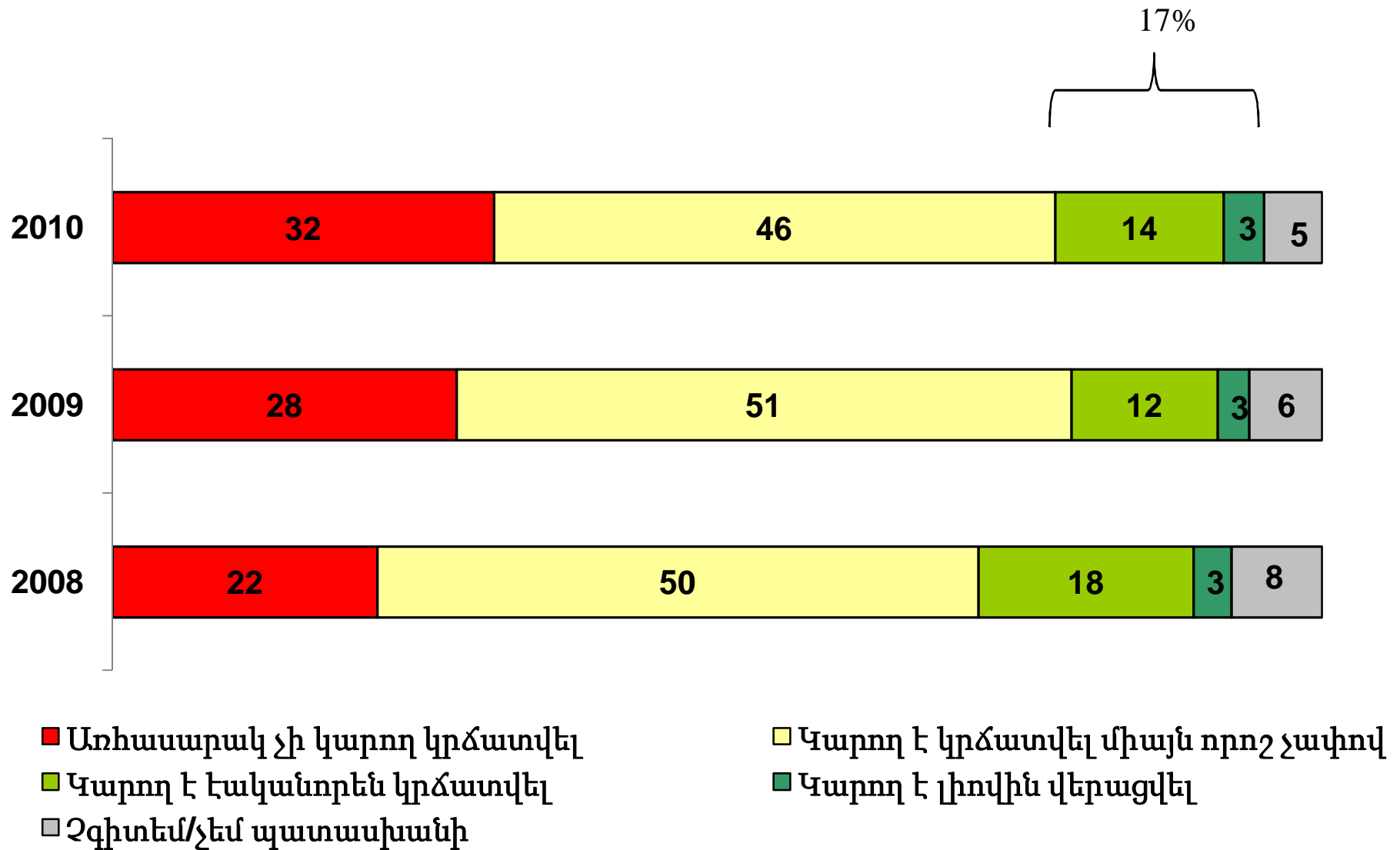
Կոռուպցիայի մակարդակի համեմատությունը նախորդ տարվա մակարդակի հետ (%)



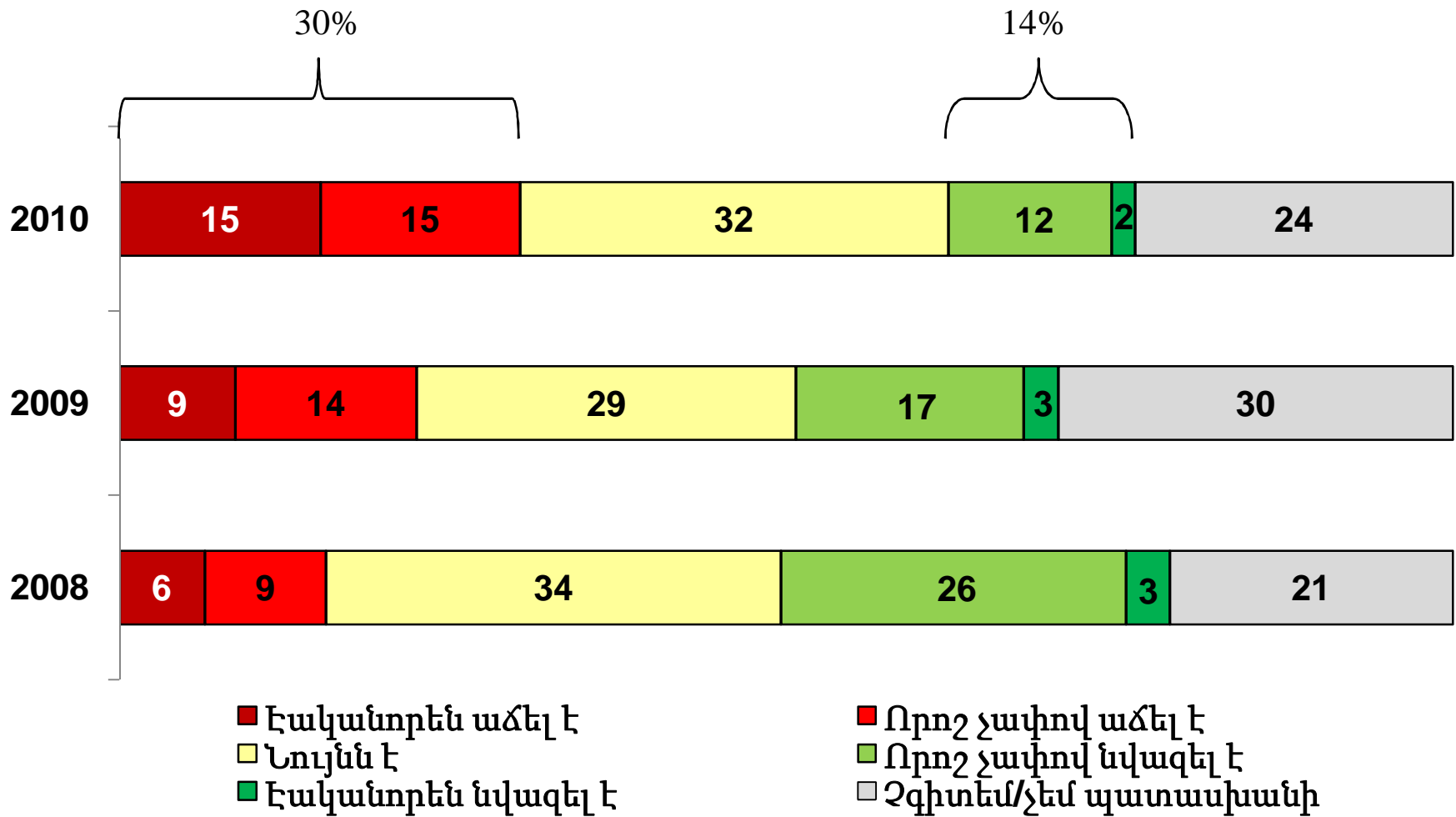
■ Շատ ավելի բարձր է
■ Միևնույնն է
■ Շատ ավելի ցածր է

■ Որոշ չափով բարձր է
■ Որոշ չափով ցածր է
■ Զգիտեմ/չեմ պատասխանի

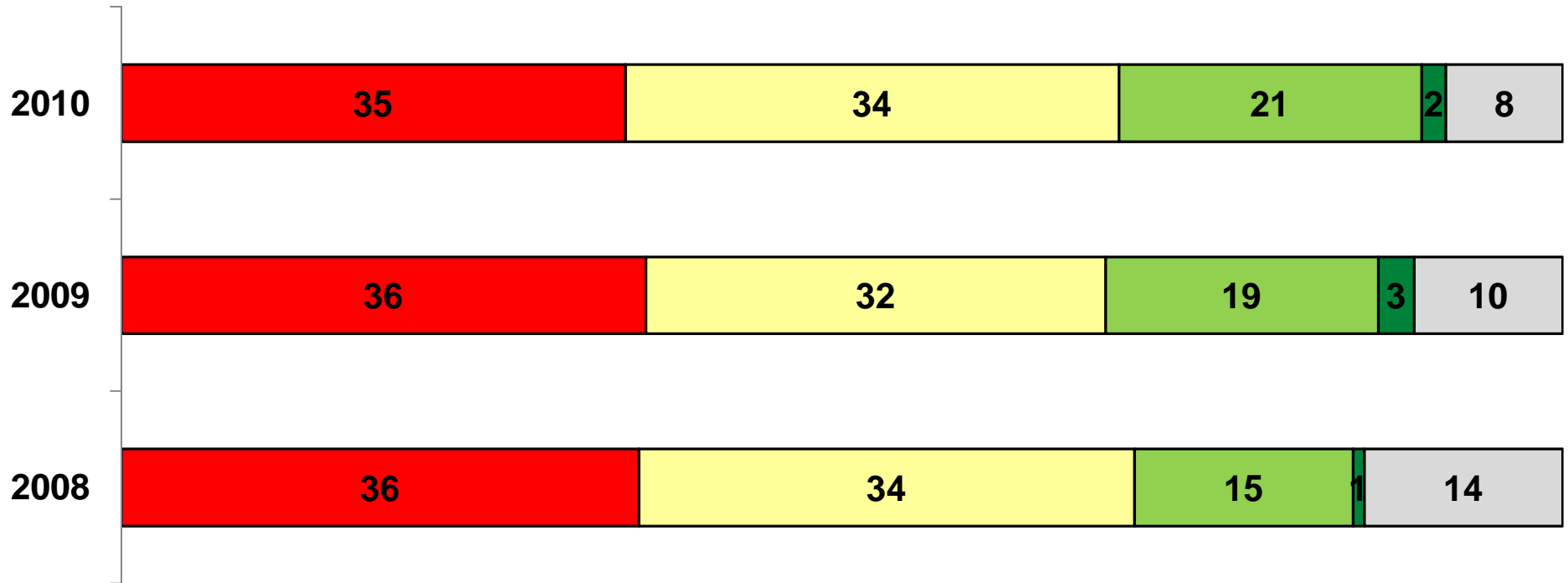
Կոռուպցիայի կրճատման հնարավորությունների ընկալումը (%)



Կաշառք պահանջելու հաճախության փոփոխությունը նախորդ տարվա համեմատ (% ամբողջի մեջ)

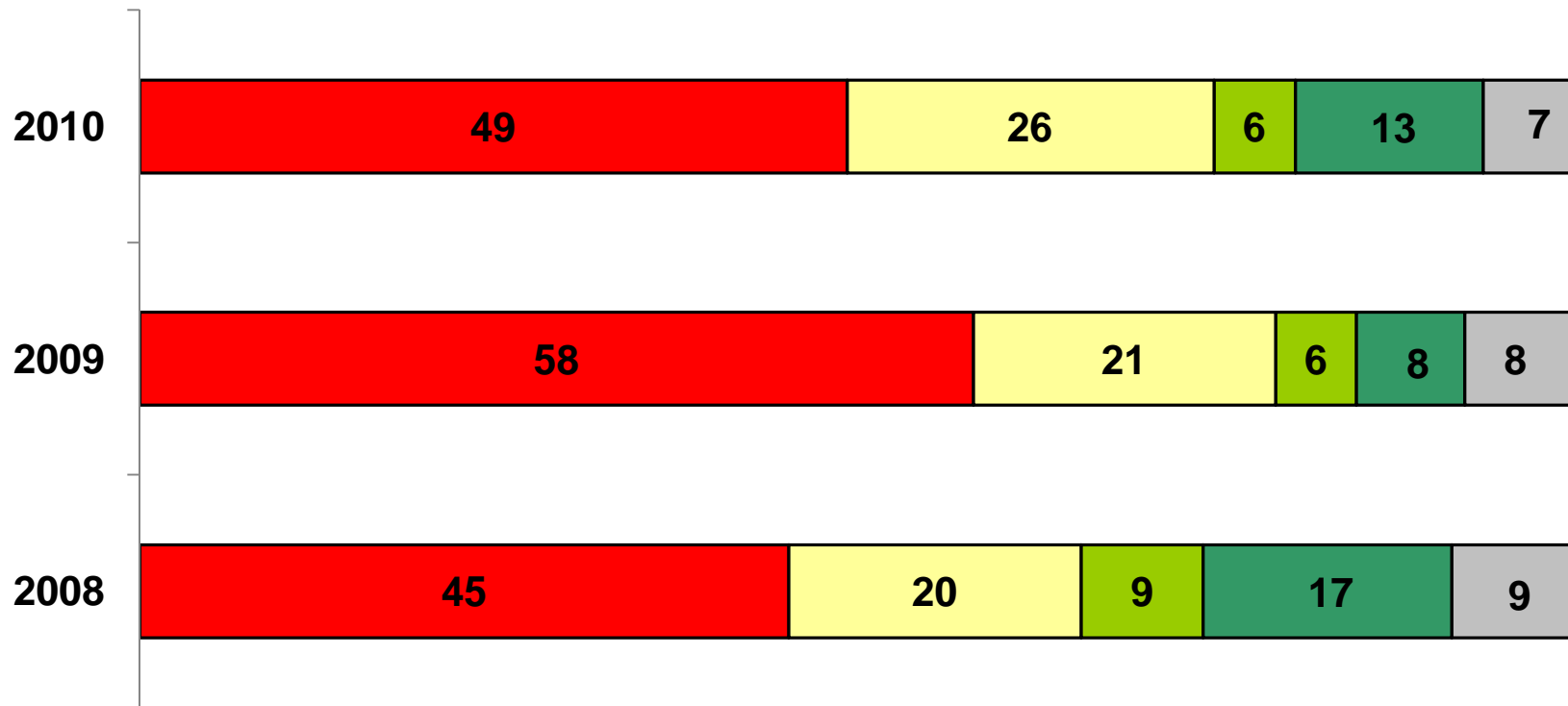


Պետական պաշտոնյաներին կաշառք տալու ամենահաճախ հանդիպող սցենարները (% ամբողջի մեջ)



- Նախապես հայտնի է, թե որքան և ինչպես վճարել
- Պաշտոնյան ակնարկում է կամ պահանջում է վճարում
- Մարդիկ իրենց կամքով են վճար առաջարկում
- Այլ
- Չգիտեմ/չեմ պատասխանի

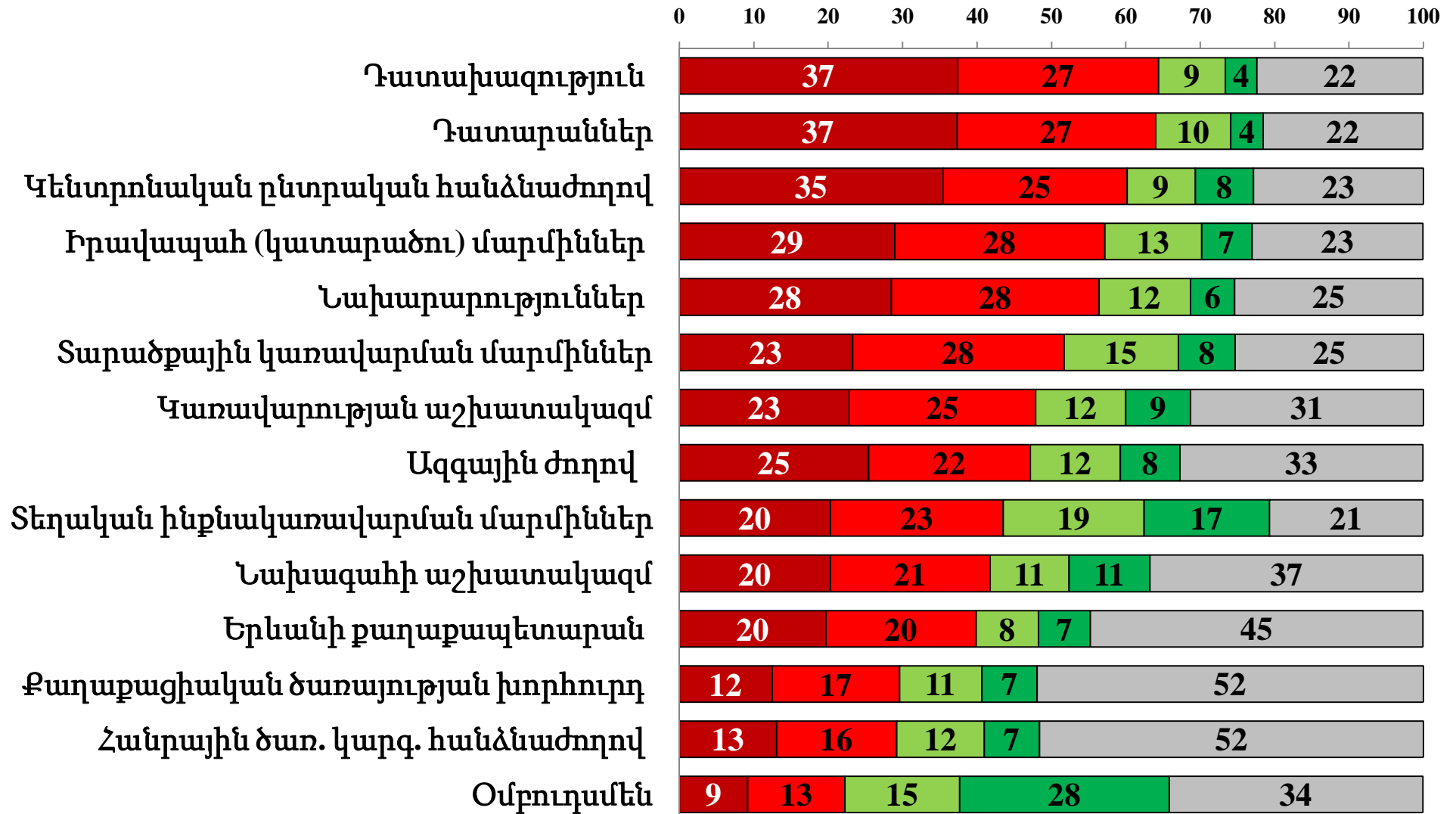
Ձեր կարծիքով կոռուպցիան առավել լայն է տարածված
ցածրաստիճան, միջին, թե՛ բարձրաստիճան
պաշտոնյաների շրջանում (% ամբողջի մեջ)



- Բարձրաստիճան
- Ցածրաստիճան
- Չգիտեմ/չեմ պատասխանի

- Միջին աստիճանի
- Նույնն է

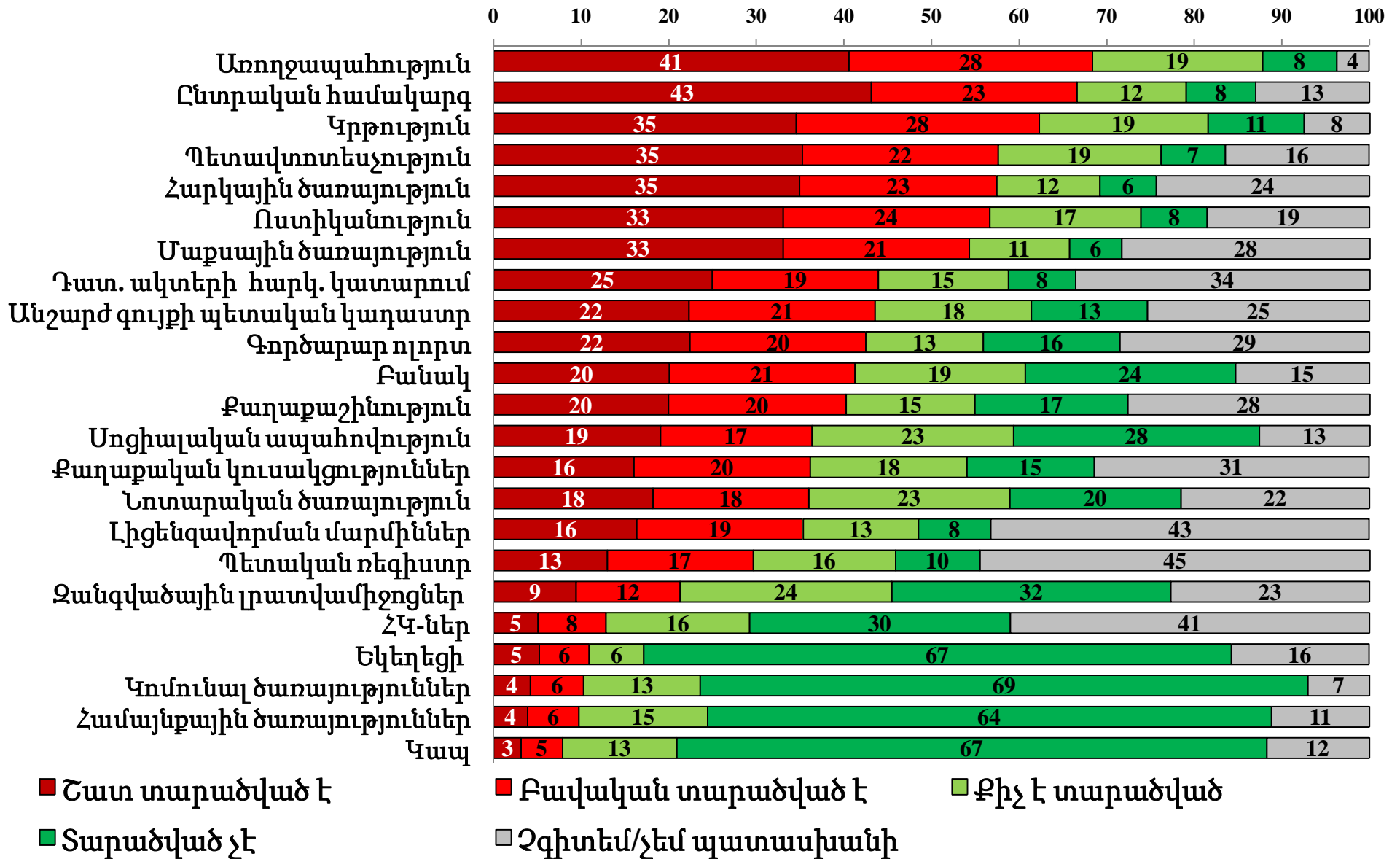
Պետական հաստատությունների կոռումպացվածության մասին պատկերացումները (2010, % ամբողջի մեջ)



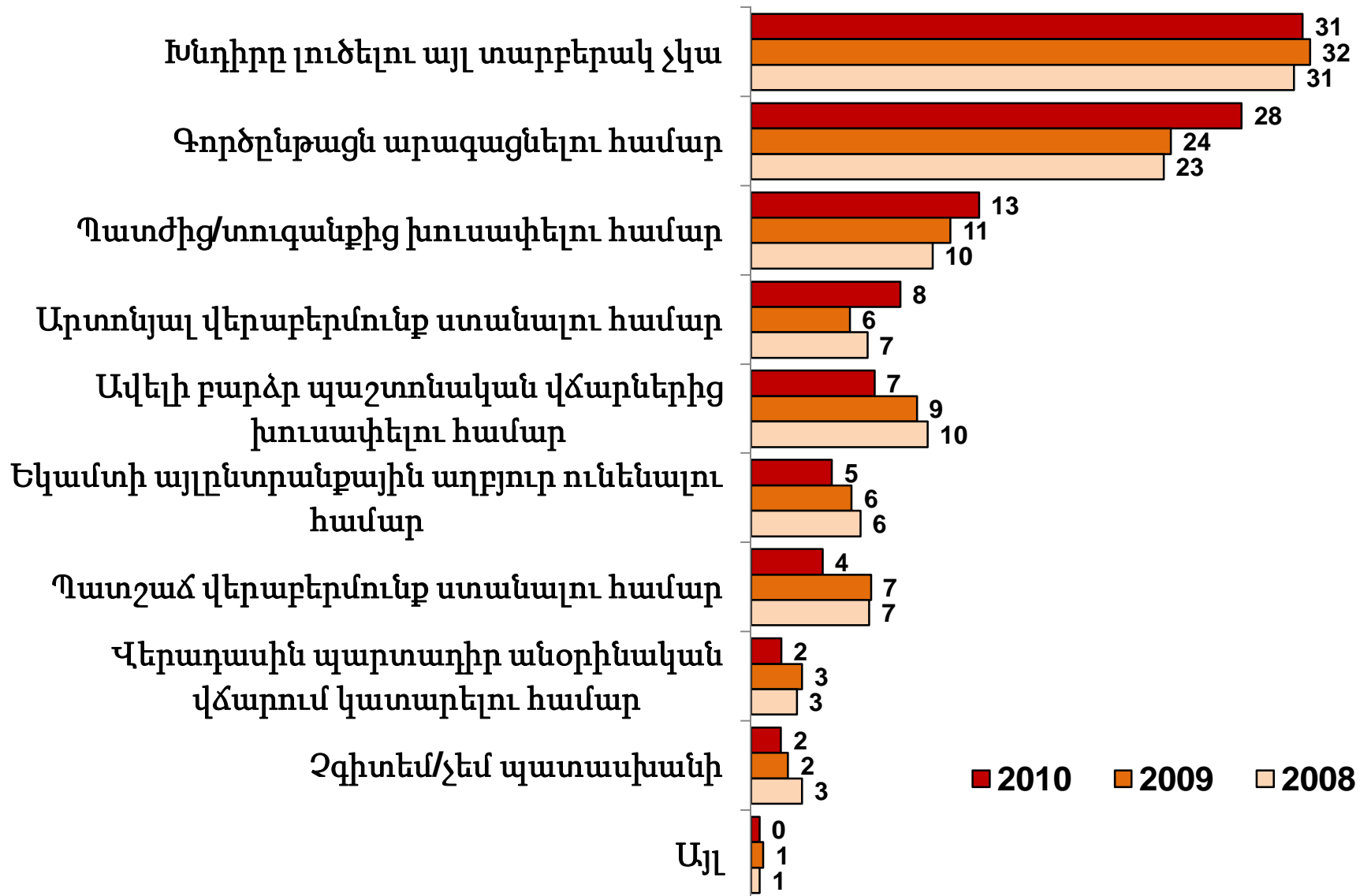
■ Մեծապես կոռումպացված է
■ Քիչ է կոռումպացված
■ Զգիտեմ/չեմ պատասխանի

■ Որոշ չափով կոռումպացված է
■ Բոլորովին կոռումպացված չէ

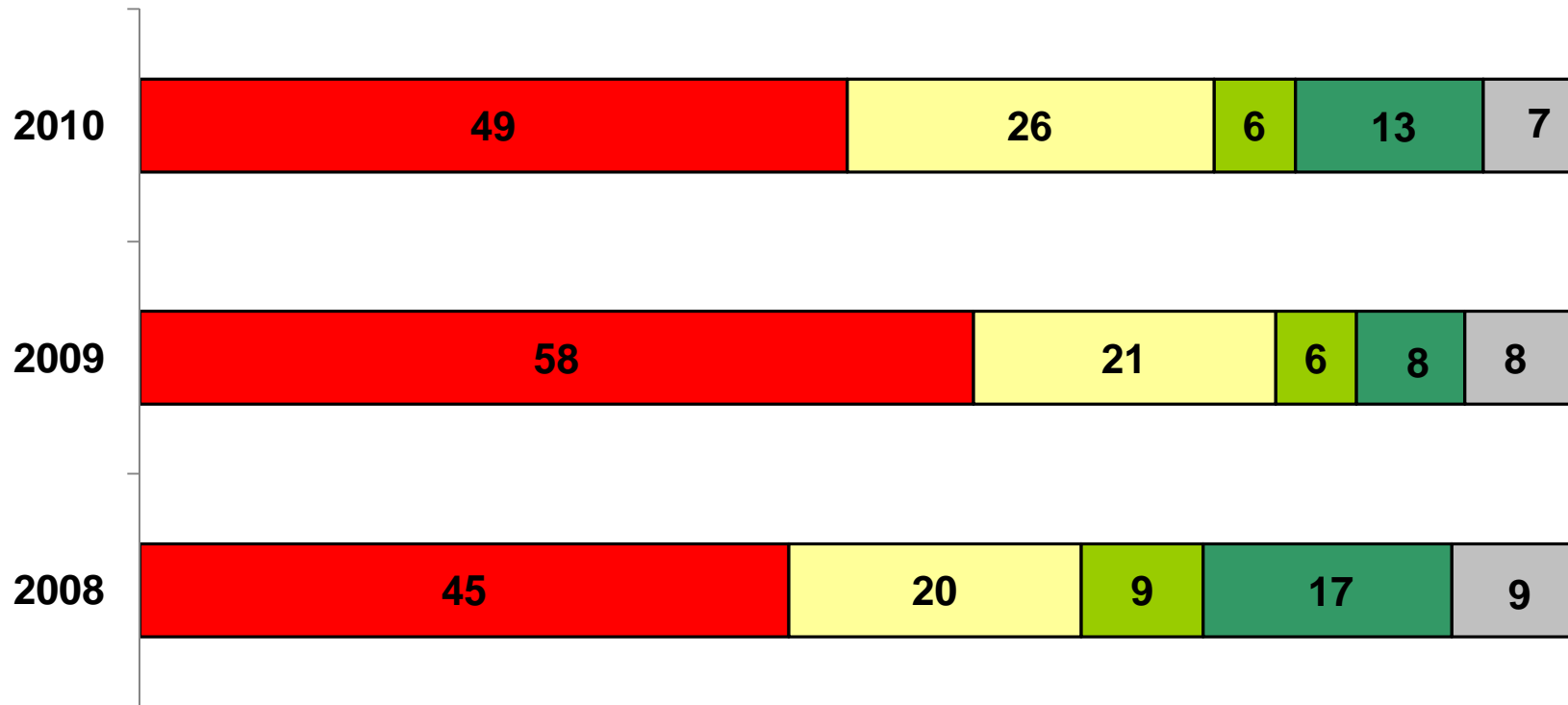
Տարբեր ոլորտներում և ծառայություններում կոռուպցիայի տարածվածության մասին պատկերացումները (2010, % ամբողջի մեջ)



Կոռուպցիոն վարքի հիմնական դրդապատճառները (մինչև երեք պատասխան, % բոլոր պատասխանների մեջ)



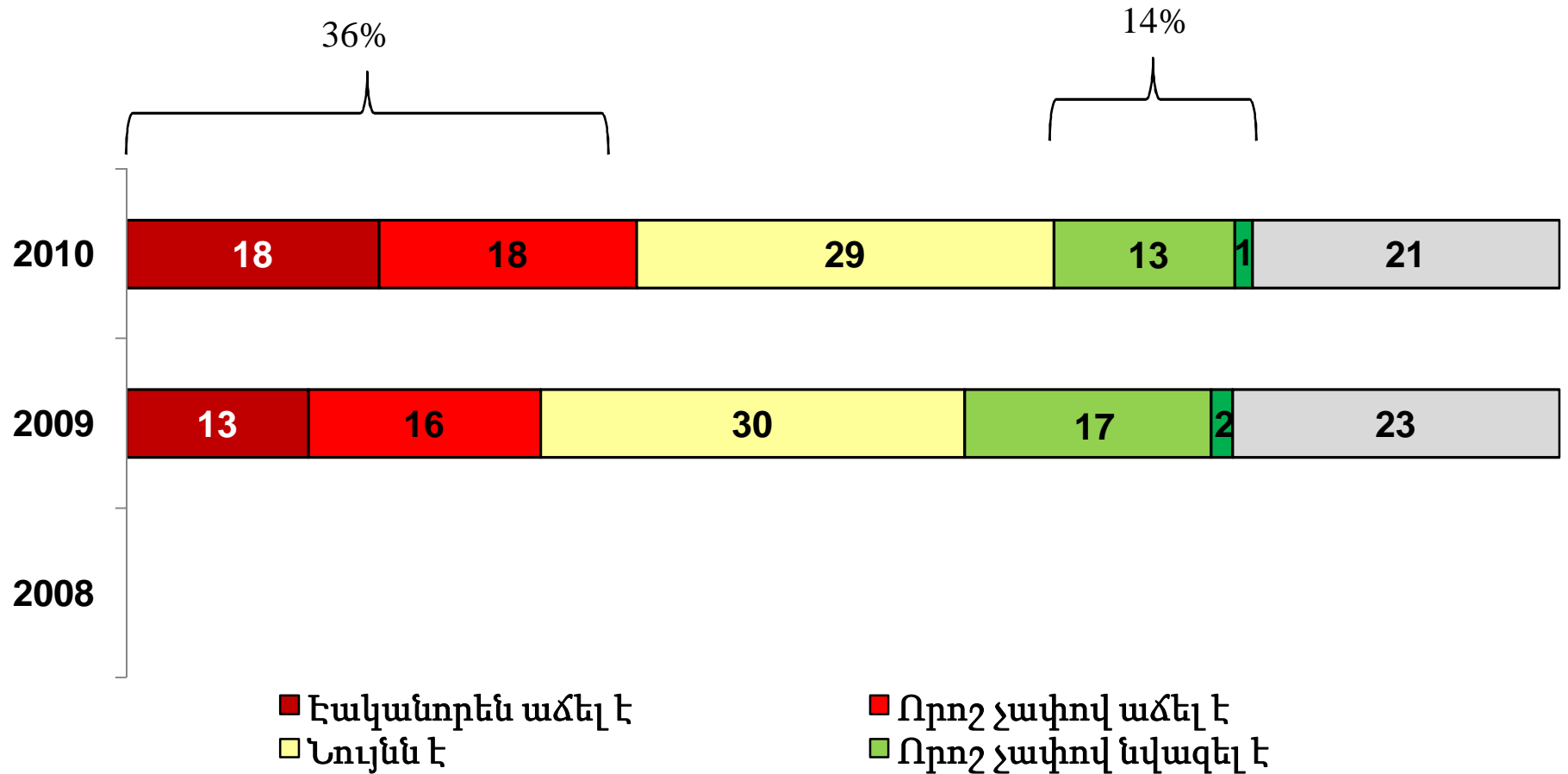
Տարբեր մակարդակի պետական պաշտոնյաների կոռուպցիայի վերբերյալ պատկերացումները (%)



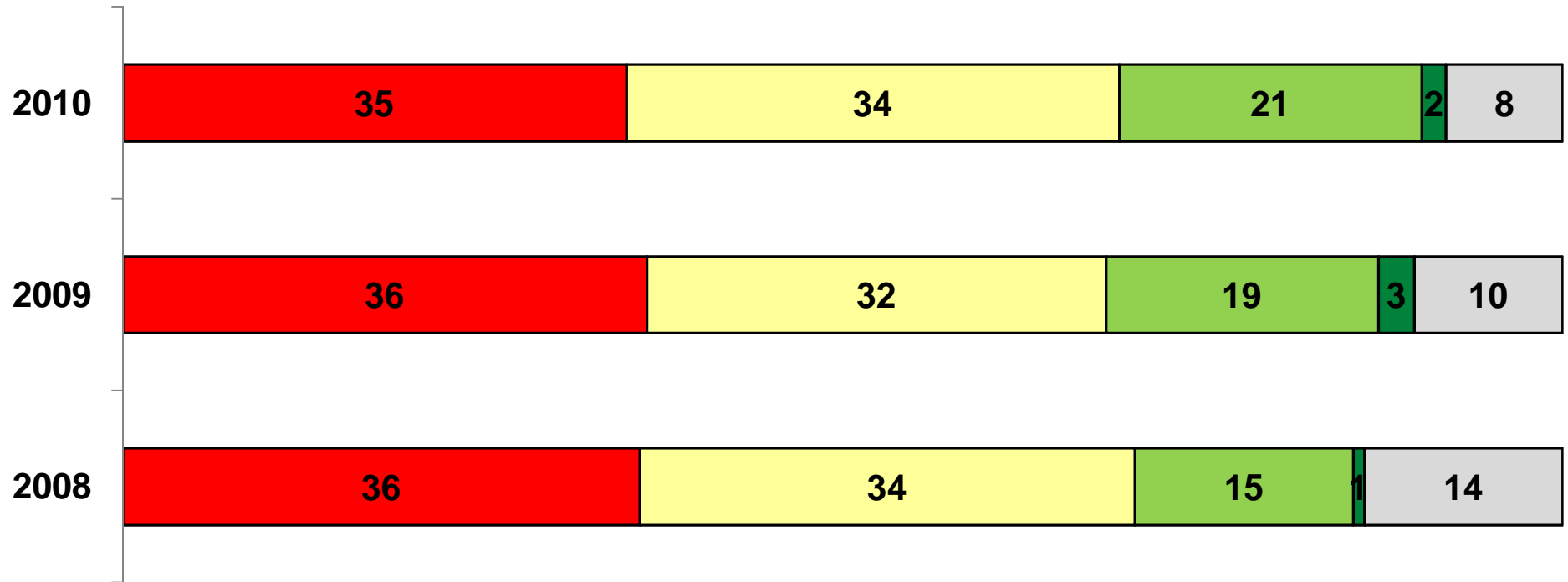
- Բարձրաստիճան
- Ցածրաստիճան
- Չգիտեմ/չեմ պատասխանի

- Միջին աստիճանի
- Նույնն է

Նախորդ տարվա համեմատ՝ պահանջվող կաշառքի դրամային մեծության փոփոխության մասին գնահատականները (%)

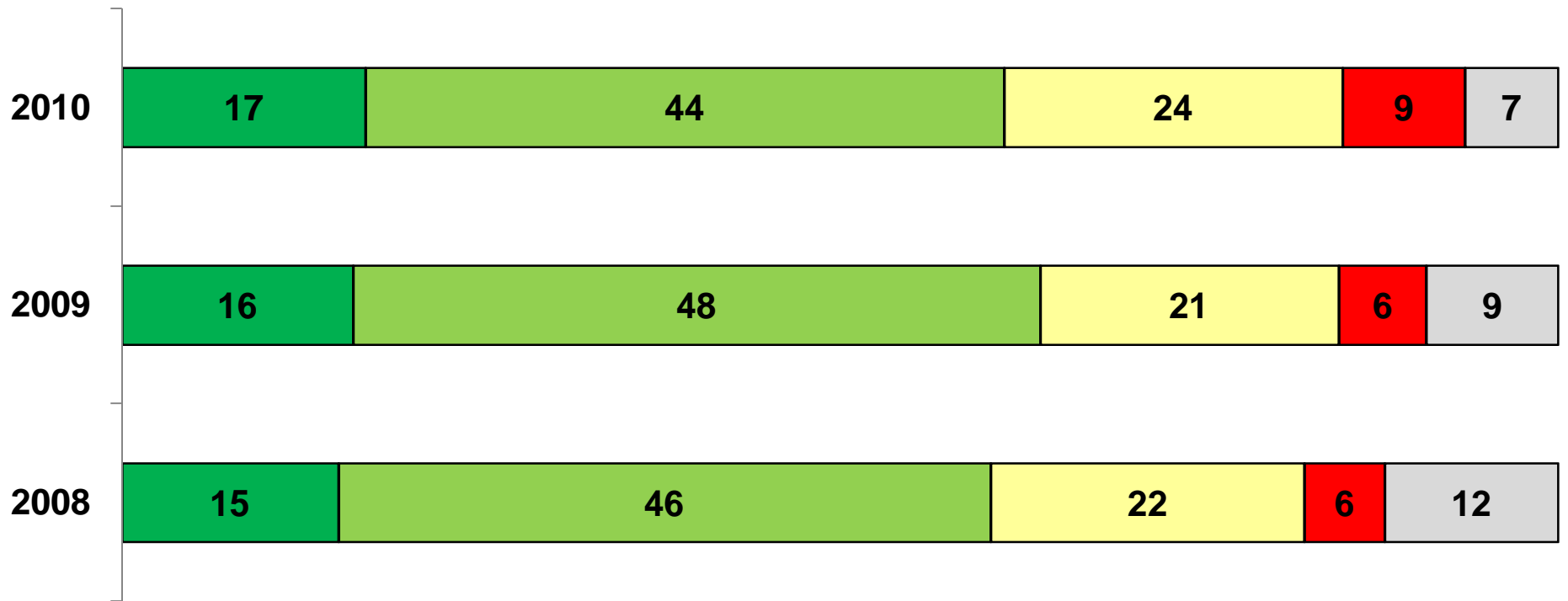


Պետական պաշտոնյաներին կաշառք տալու ամենահաճախ հանդիպող դեպքերը (%)



- Նախապես հայտնի է, թե որքան և ինչպես վճարել
- Պաշտոնյան ակնարկում է կամ պահանջում է վճարում
- Մարդիկ իրենց կամքով են վճար առաջարկում
- Այլ
- Զգիտեմ/չեմ պատասխանի

Ծառայություն ստանալու կամ որևէ խնդիր լուծելու նպատակով պետական պաշտոնյային կաշառած անձր որքանո՞վ կարող է վստահ լինել, որ ծառայությունը կմատուցվի/խնդիրը կլուծվի (% ամբողջի մեջ)

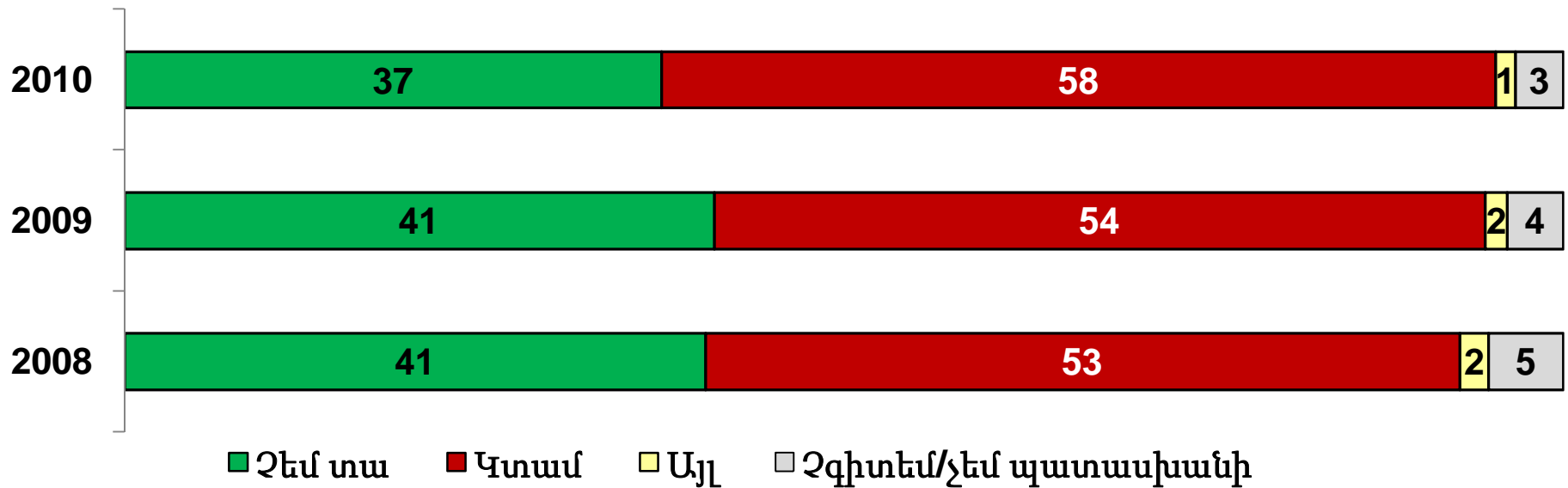
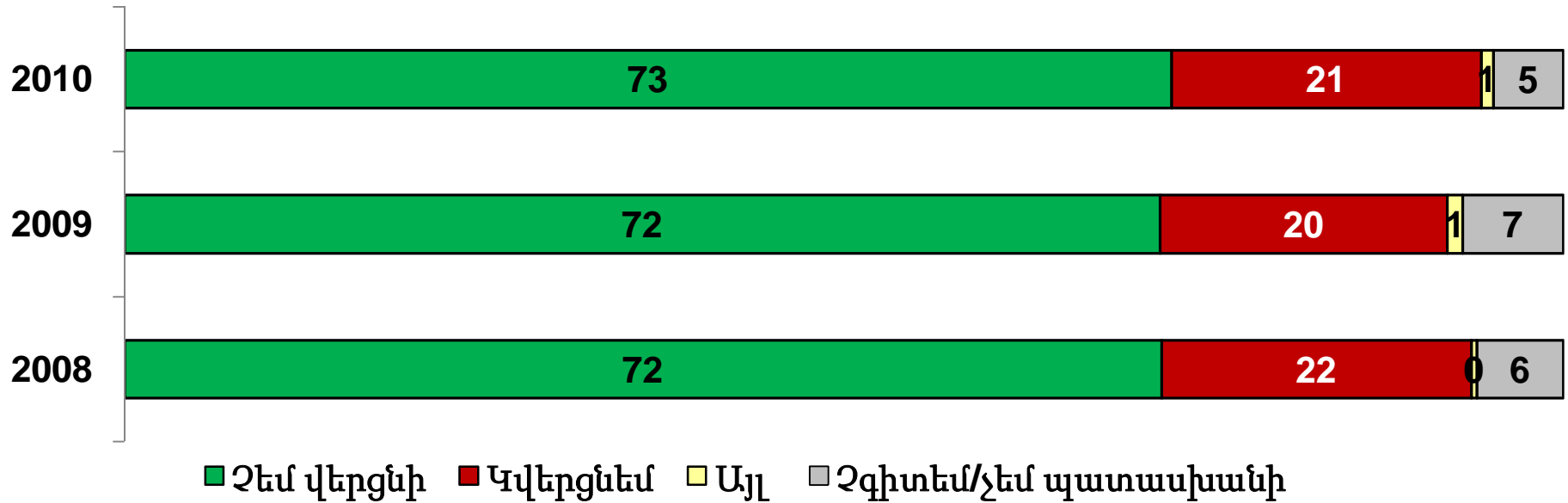


- Լիովին վստահ
- Փոքր-ինչ անվստահ
- Չգիտեմ/չեմ պատասխանի

- Որոշ չափով վստահ
- Բացարձակապես անվստահ

**ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՓՈՐՁ ԵՎ ՎԱՐՔ
2008, 2009, 2010**

Ինչպե՞ս կվարվեք եթե Ձեզ կաշառք առաջարկեն/ Ձեզանից կաշառք պահանջեն (% ամբողջի մեջ)



Կաշառք ընդունելու (վերցնելու) առաջարկին դրական և բացասական արձագանք տալու պատճառները (% ամբողջի մեջ)



		2008	2009	2010
	Քանի որ բոլորն են վերցնում	34	34	36
Ինչու՞ կվերցնեիք	Քանի որ փողի կարիք ունեմ	48	52	47
	Քանի որ սիրում եմ փող	2	...	4
	Քանի որ պարտավոր կլինեի մի մասը “վերև” տալ	7	6	8
	Այլ	7	7	5
	Զգիտեմ/չեմ պատասխանի	2	2	1
	Ընդամենը	100	100	100
	Ինչու՞ չեիք վերցնի	Քանի որ պատժվելու ոիսկը բարձր է	11	11
Քանի որ դա ինձ համար ընդունելի չէ		73	76	76
Զեի վերցնի և կփորձեի հարցին իրավական ընթացք տալ		6	5	4
Կոռուպցիան կրճատելու/վերացնելու համար		0	6	4
Այլ		8	1	3
Զգիտեմ/չեմ պատասխանի		2	1	1
	Ընդամենը	100	100	100

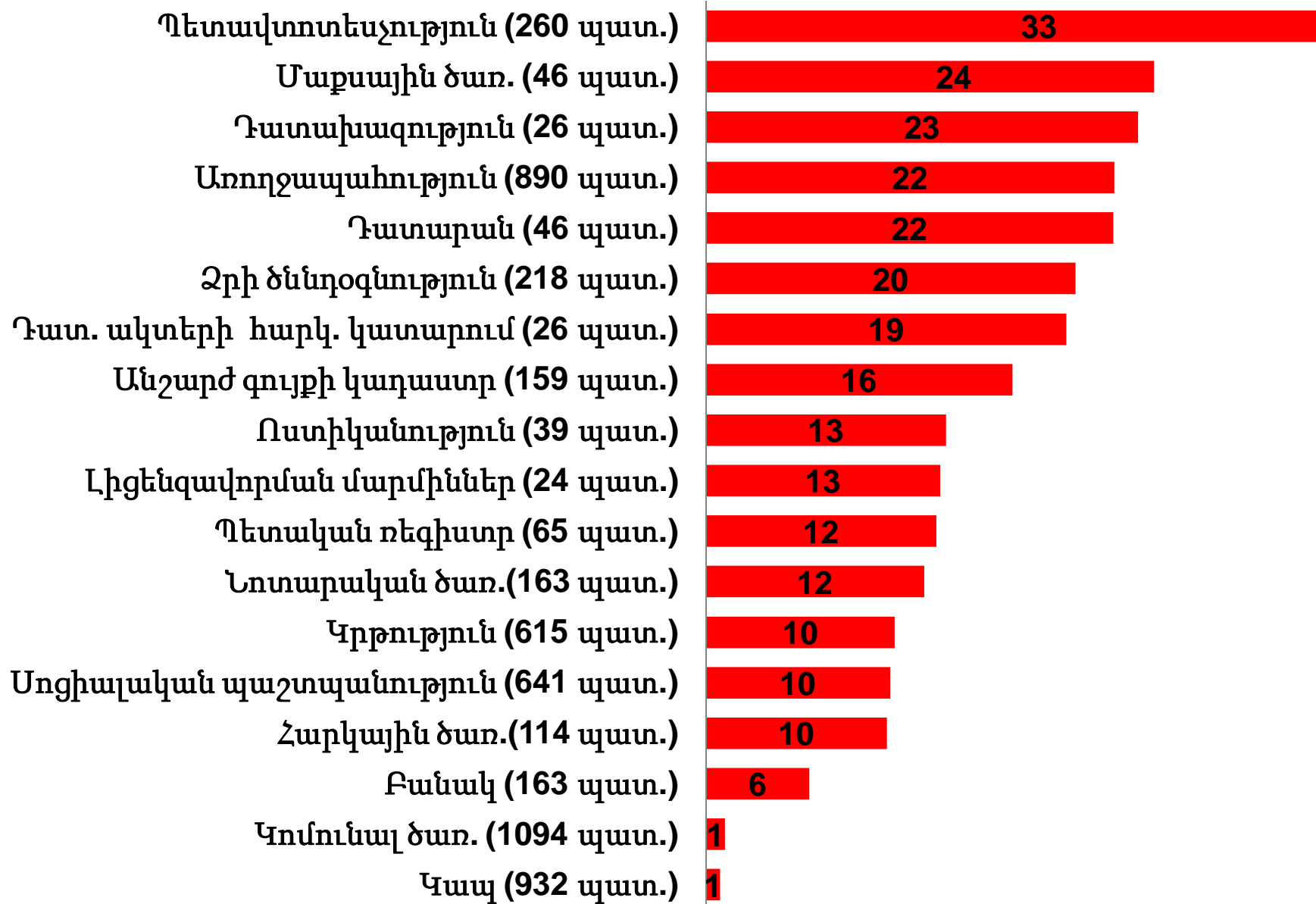
Կաշառք տալու առաջարկին դրական և բացասական արձագանք տալու պատճառները (% ամբողջի մեջ)

		2008	2009	2010
	Քանի որ բոլորը տալիս են	8	10	6
Ինչու՞ կտայիք	Քանի որ ծառայությունը ստանալու այլ տարբերակ չկա	77	79	71
	Քանի որ կկարողանայի “բանակցել” ավելի ցածր գումար	8	4	1
	Գործընթացն արագացնելու համար	2	0	15
	Համոզված լինելու համար, որ կհասնեն նույն ժամանակահատվածին	1	0	5
	Այլ	4	5	2
	Զգիտեմ/չեմ պատասխանի	1	1	0
	Ընդամենը	100	100	100
	Ինչու՞ չէիք տալ	Քանի որ պատժվելու ռիսկը բարձր է	5	8
Քանի որ դա ինձ համար ընդունելի չէ		58	66	56
Չէի տա և կփորձեի հարցը իրավական ճանապարհով լուծել		19	10	11
Որովհետև գումար չունեմ		8	6	23
Այլ		6	9	4
Զգիտեմ/չեմ պատասխանի		5	2	2
	Ընդամենը	100	100	100

**Հետևյալ գործողությունները կոուպցիո՞ն են, թե՞ ոչ («Այո»
պատասխանների %)**

	2008	2009	2010
Վճարել դատավորին՝ ցանկալի վերաբերմունք /վճիռ ստանալու համար	95	94	97
Ոստիկանին գումար առաջարկել՝ Ձեր վարորդական իրավունքը չառգրավելու/չվերցնելու համար	88	88	93
Կապերի/ծանոթությունների օգտագործում՝ Ձեզ մոտիկ որևէ մեկին բանակից ազատելու համար	66	74	74
Պետական պաշտոնի օգտագործումն անձնական բիզնեսի նպատակներով	69	78	71
Ուսանողը կամ ուսանողի ծնողը դասախոսին նվեր են տալիս քննությունների օրը	70	81	84
Երբ պետական պաշտոնյան օգնում է բարեկամին ԲՈՒՀ ընդունվել	60	67	70
Փոքր ոչ պաշտոնական վճարումներ կատարել թոշակների ստացման համար	53	63	74
Պետ. պաշտոնյան երաշխավորում է իր բարեկամին՝ որևէ նախարարությունում աշխատանքի տեղավորելու համար	50	59	64
Պետական պաշտոնյայի կողմից ծառայողական ավտոմեքենայի օգտագործումը անձնական կարիքների համար	37	49	46
Նվեր տալ բժիշկին՝ հատուկ խնամք ստանալու համար	48	47	59
Հարևանի այգուց ծաղիկ կամ միրգ քաղել՝ առանց վերջինիս թույլտվության	6	10	10

Տարբեր ծառայությունների և ոլորտների հետ շփվելիս կաշառքի պահանջի հաճախությունը (2010, % ծառայության հետ շփում ունեցածների թվից)

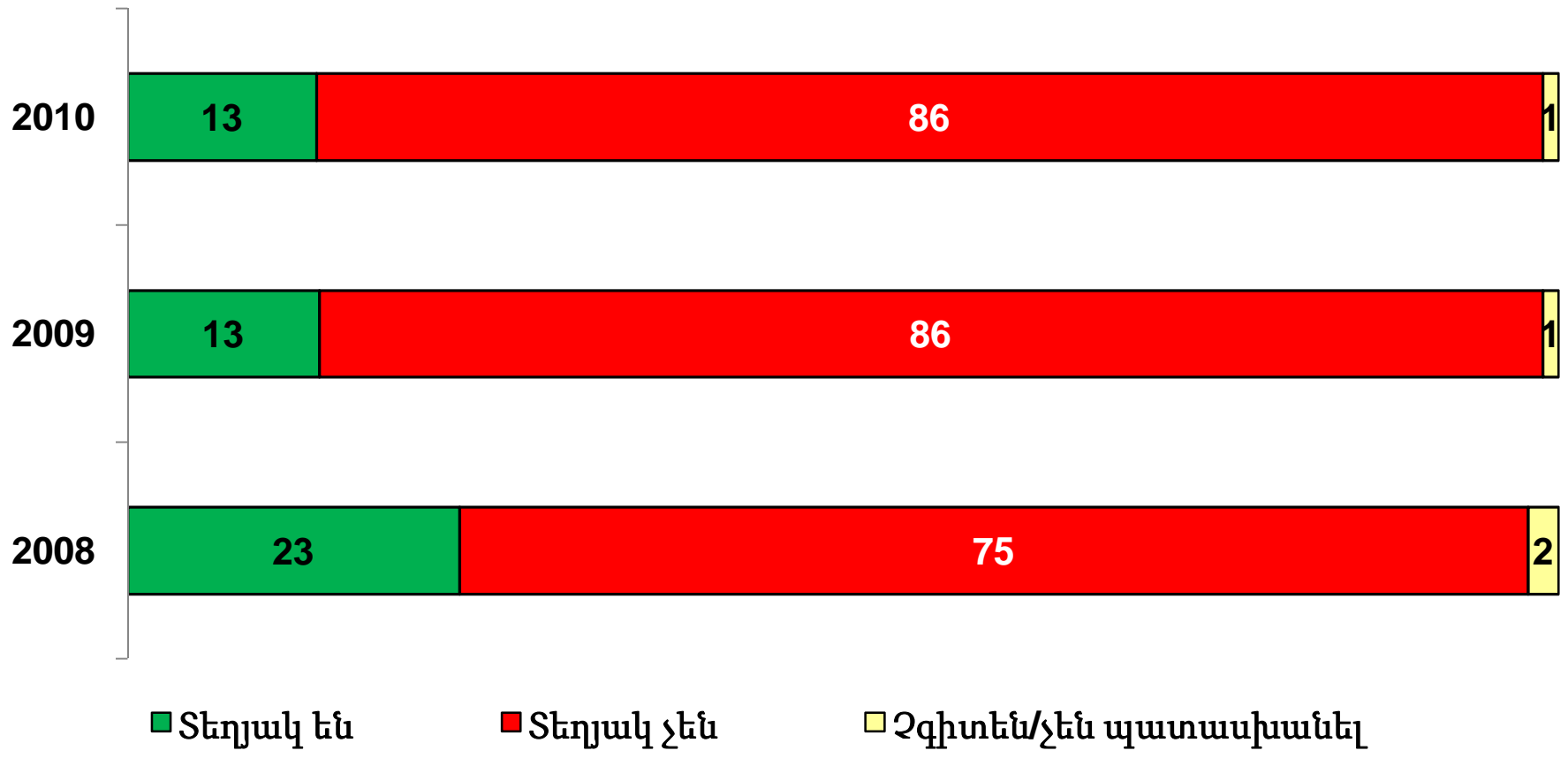


Կոռուպցիոն դեպքերի մասին չհայտնելու հիմնական դրդապատճառները (% ամբողջի մեջ)

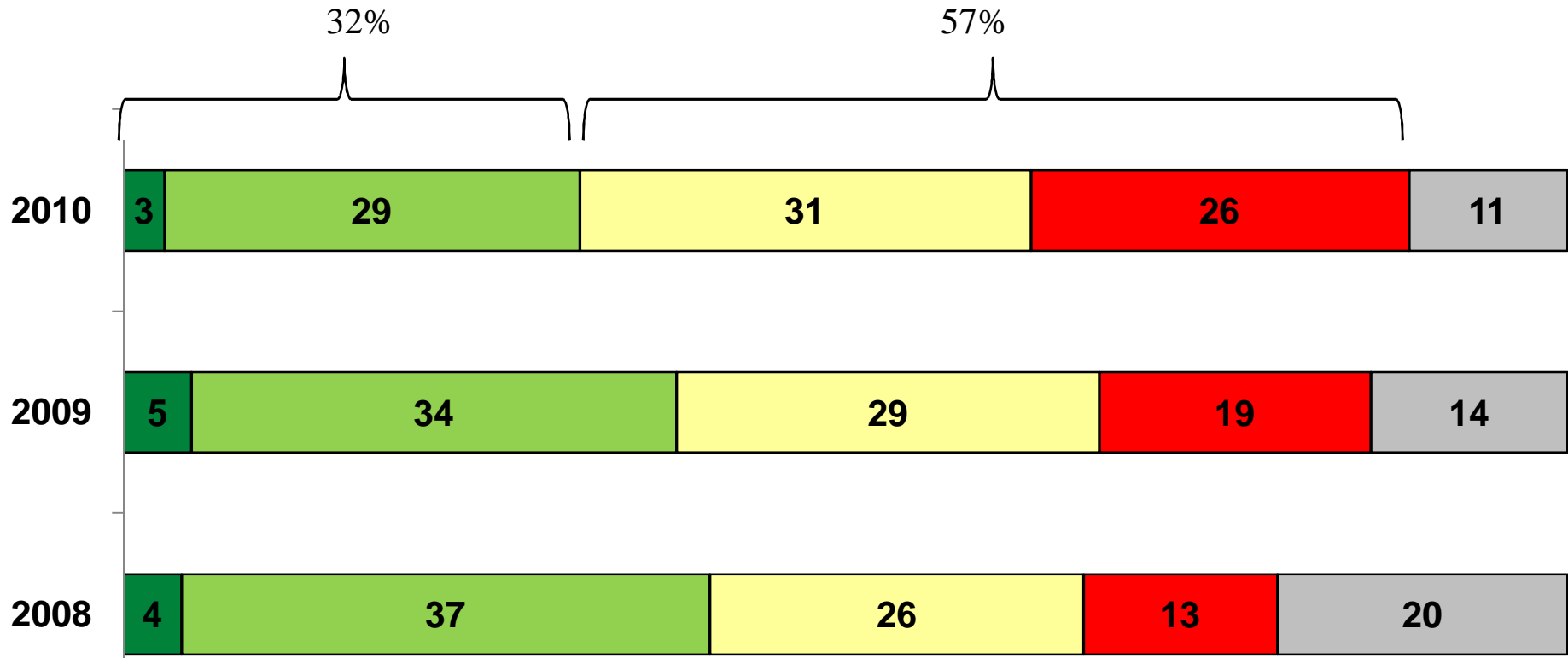
Դրդապատճառներ	2008	2009	2010
Կոռուպցիայի մասին հայտնողին կպատժեն	47	47	57
Նույնիսկ կոռուպցիայի մասին հայտնելուց հետո ոչ մի քայլ չի ձեռնարկվի	64	69	76
Կարիք չկա կոռուպցիայի մասին հայտնել, եթե այն անձամբ ինձ չի վնասում	38	55	55
Կարիք չկա կոռուպցիայի դեպքերի մասին հայտնել, քանի որ դրա մասնակիցներն այդ քայլին դիմում են հիմնականում տնտեսական կարիքից դրդված	34	44	43
Մեր հասարակությունում կոռուպցիայի մասին հայտնելը չի խրախուսվում	65	71	72

ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ ԻՐԱԶԵԿՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ
ՈՒ ԴՐԱՆՑ ԳՆԱՀԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ
2008, 2009 , 2010

ՀՀ Կառավարության` Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ու
 դրա իրականացման ծրագրի մասին տեղեկացվածությունը (%
 ամբողջի մեջ)

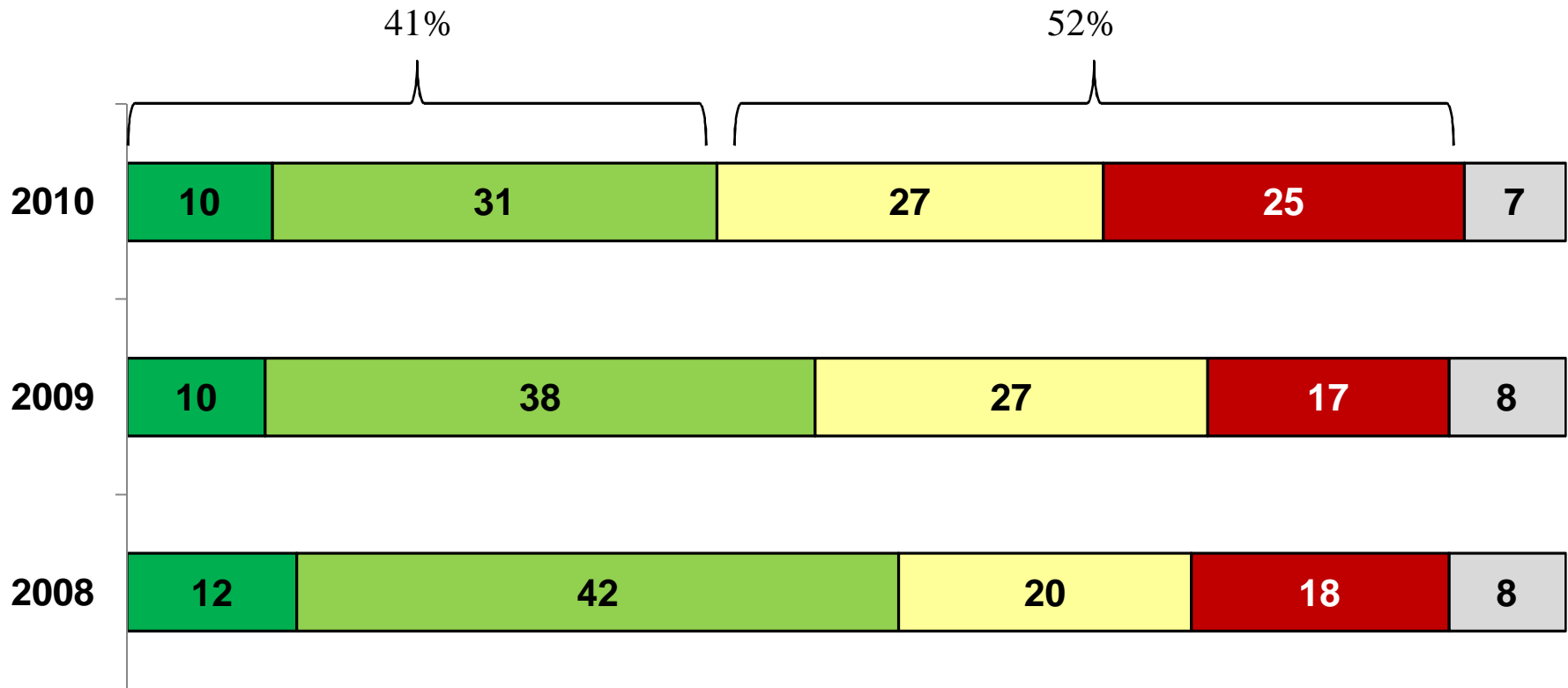


ՀՀ Կառավարության՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդյունավետության մասին պատկերացումները (% ամբողջի մեջ)



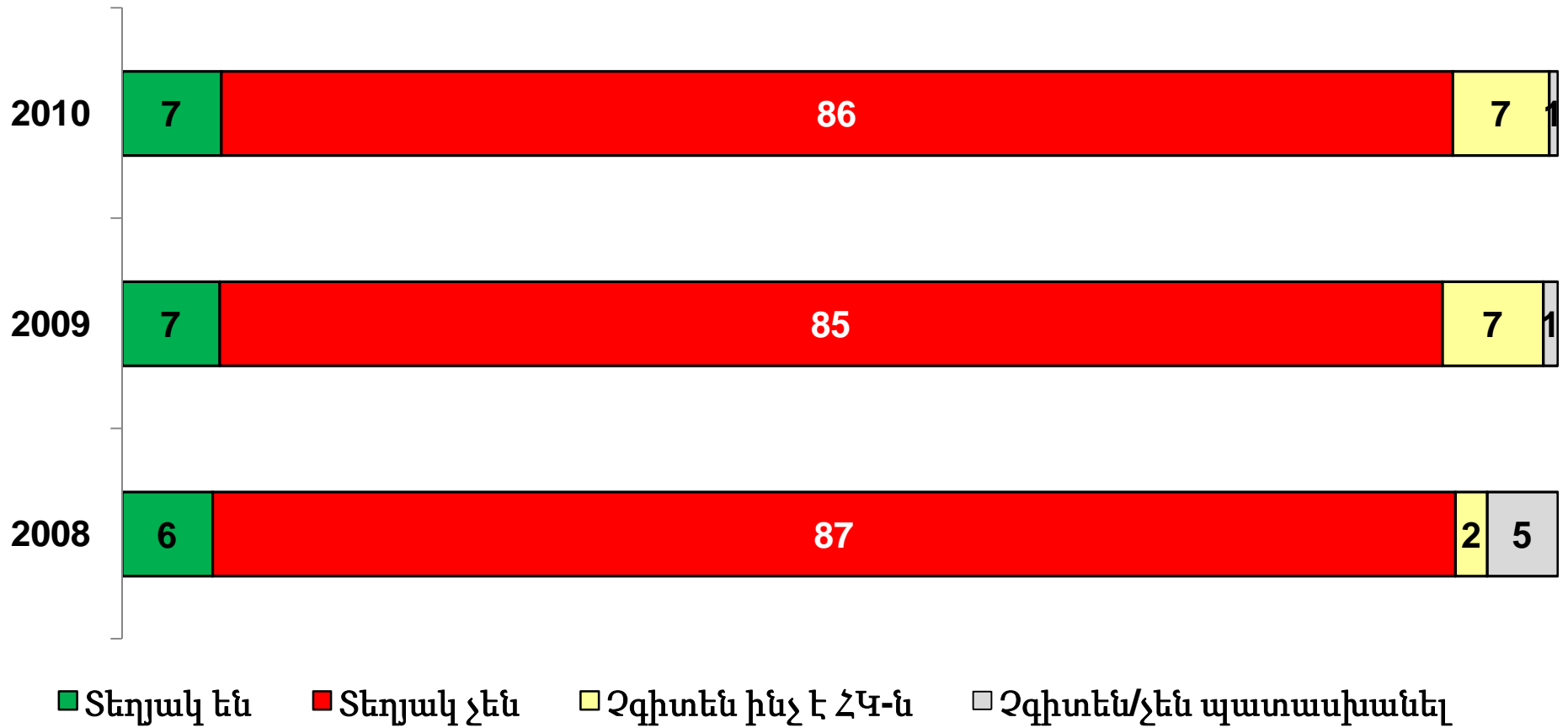
- Շատ արդյունավետ է
 - Այնքան էլ արդյունավետ չէ
 - Զգիտեմ/չեմ պատասխանի
- Որոշ չափով արդյունավետ է
 - Բոլորովին արդյունավետ չէ

Համամիտ եք, որ Հայաստանի ներկայիս կառավարությունը անկեղծ ցանկության և կարողության ունի հաղթահարելու կոռուպցիան (% ամբողջի մեջ)

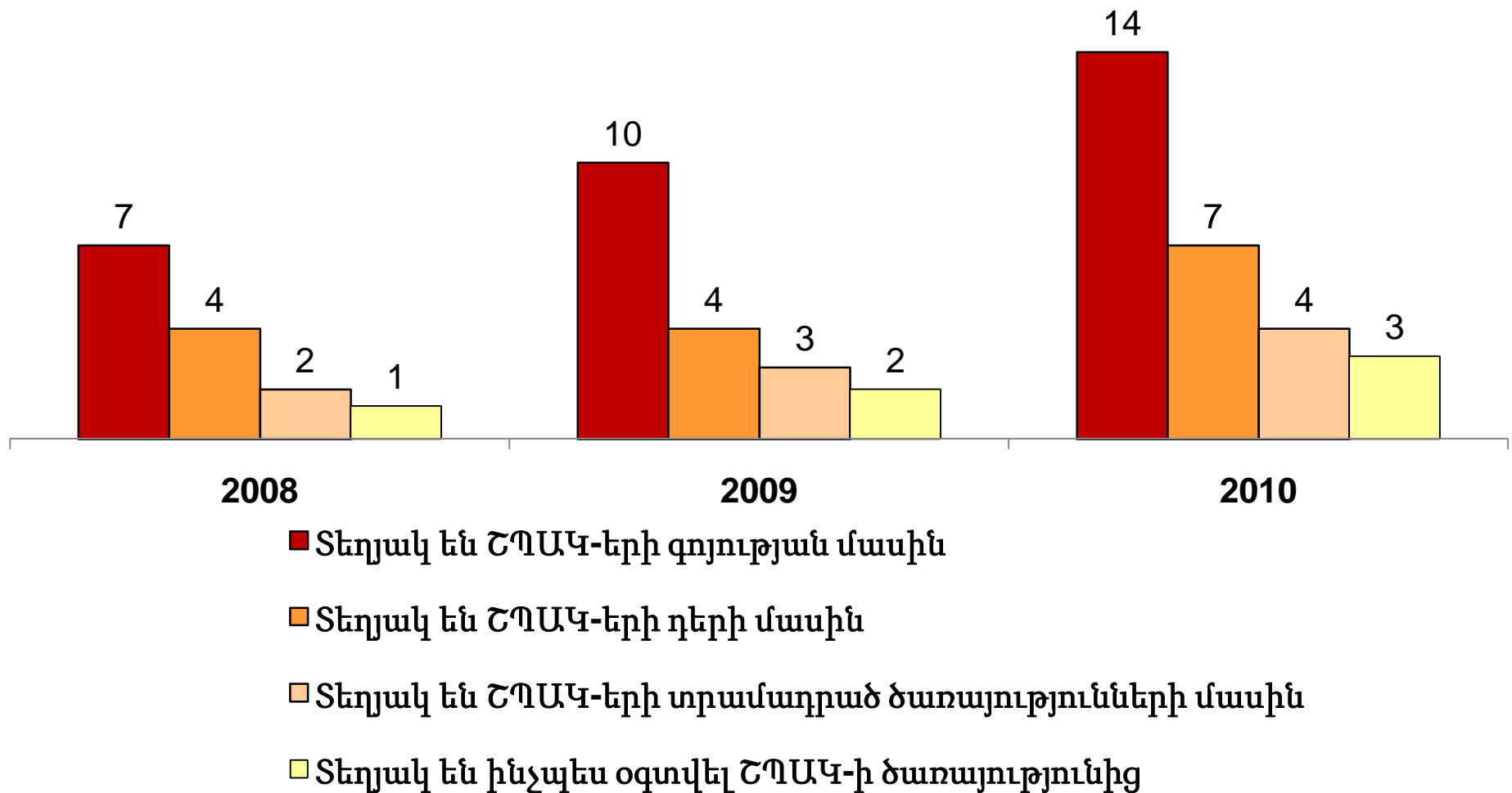


- **Լիովին համաձայն եմ** ■ **Ավելի շուտ համաձայն եմ** ■ **Ավելի շուտ համաձայն չեմ**
- **Բոլորովին համաձայն չեմ** ■ **Չգիտեմ/չեմ պատասխանի**

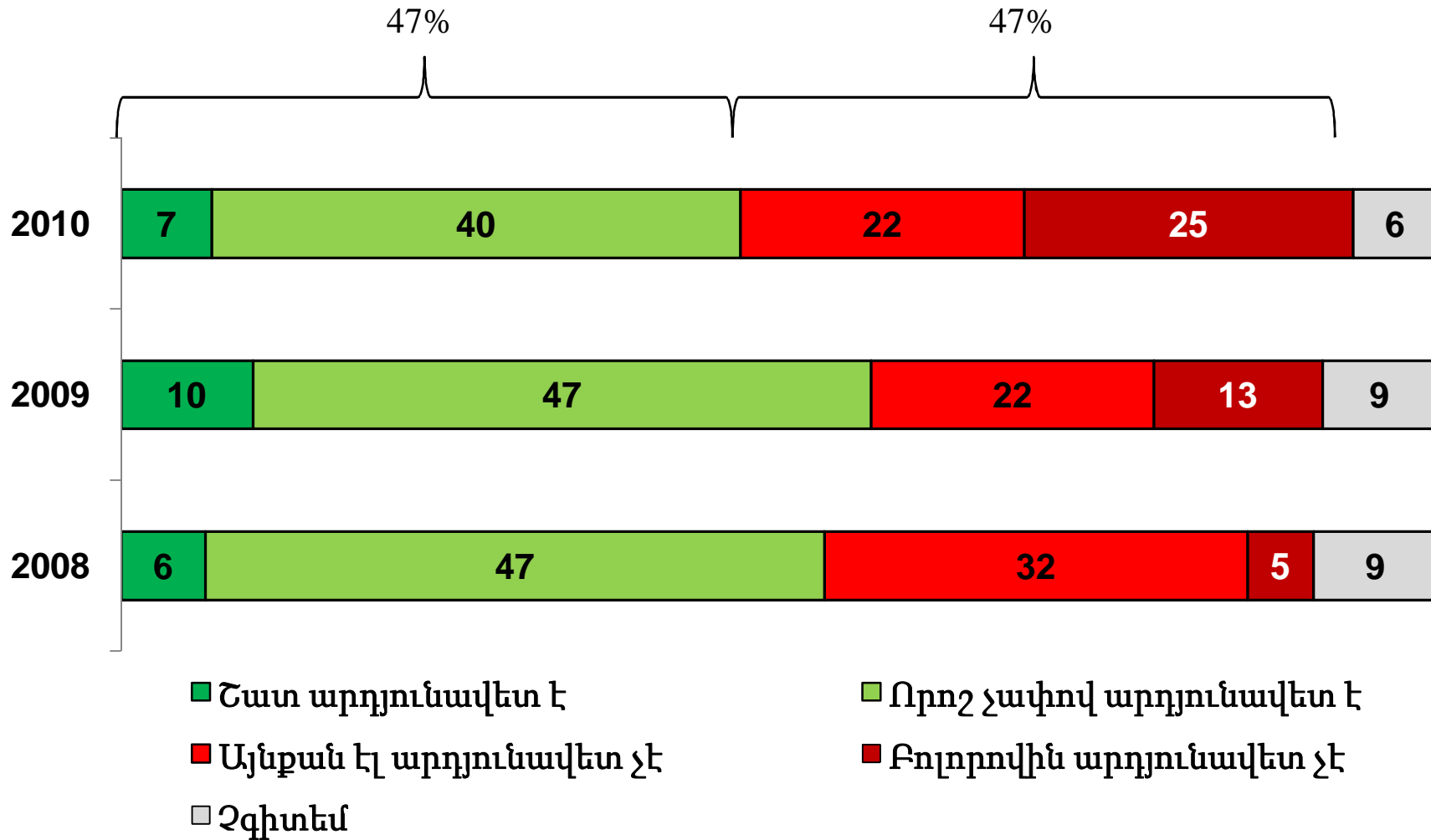
Կոռուպցիայի դեմ պայքարող ՀԿ-ների մասին հանրության տեղեկացվածությունը (% ամբողջի մեջ)



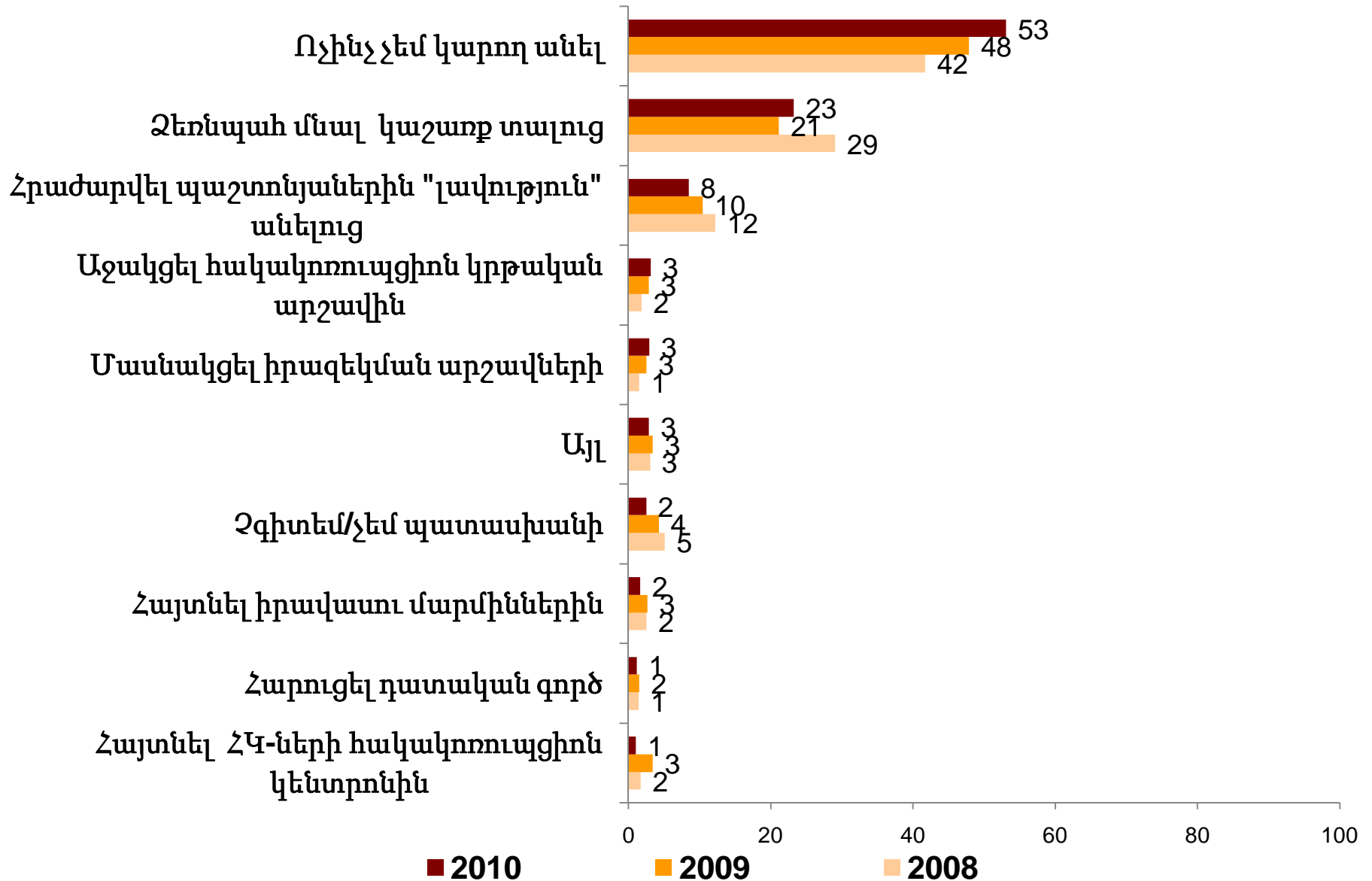
Շահերի պաշտպանության և աջակցման կենտրոնների (ՇՊԱԿ) ու դրանց գործունեության մասին տեղեկացվածությունը (% ամբողջի մեջ)



Կառավարության ռազմավարական հակակոռուպցիոն ծրագրի արդյունավետության գնահատականները (%)



Կոռուպցիայի նվազեցման գործին անձնական մասնակցության ուղիների մասին պատկերացումները (% ամբողջի մեջ)



Հակակոռուպցիոն պայքարի հասարակական հիմքերի գնահատականը

2010	Կտամ	Չեն տա
Կվերցնեն	18% կոռուպցիայի աջակիցներ	3% կեղծ պրագմատիկներ
Չեն վերցնի	36% պասիվ խաղացողներ (կոռուպցիայի զոհեր)	33% հակակոռուպցիոն ուժեր

2009	Կտամ	Չեն տա
Կվերցնեն	17% կոռուպցիայի աջակիցներ	3% կեղծ պրագմատիկներ
Չեն վերցնի	32% պասիվ խաղացողներ (կոռուպցիայի զոհեր)	37% հակակոռուպցիոն ուժեր

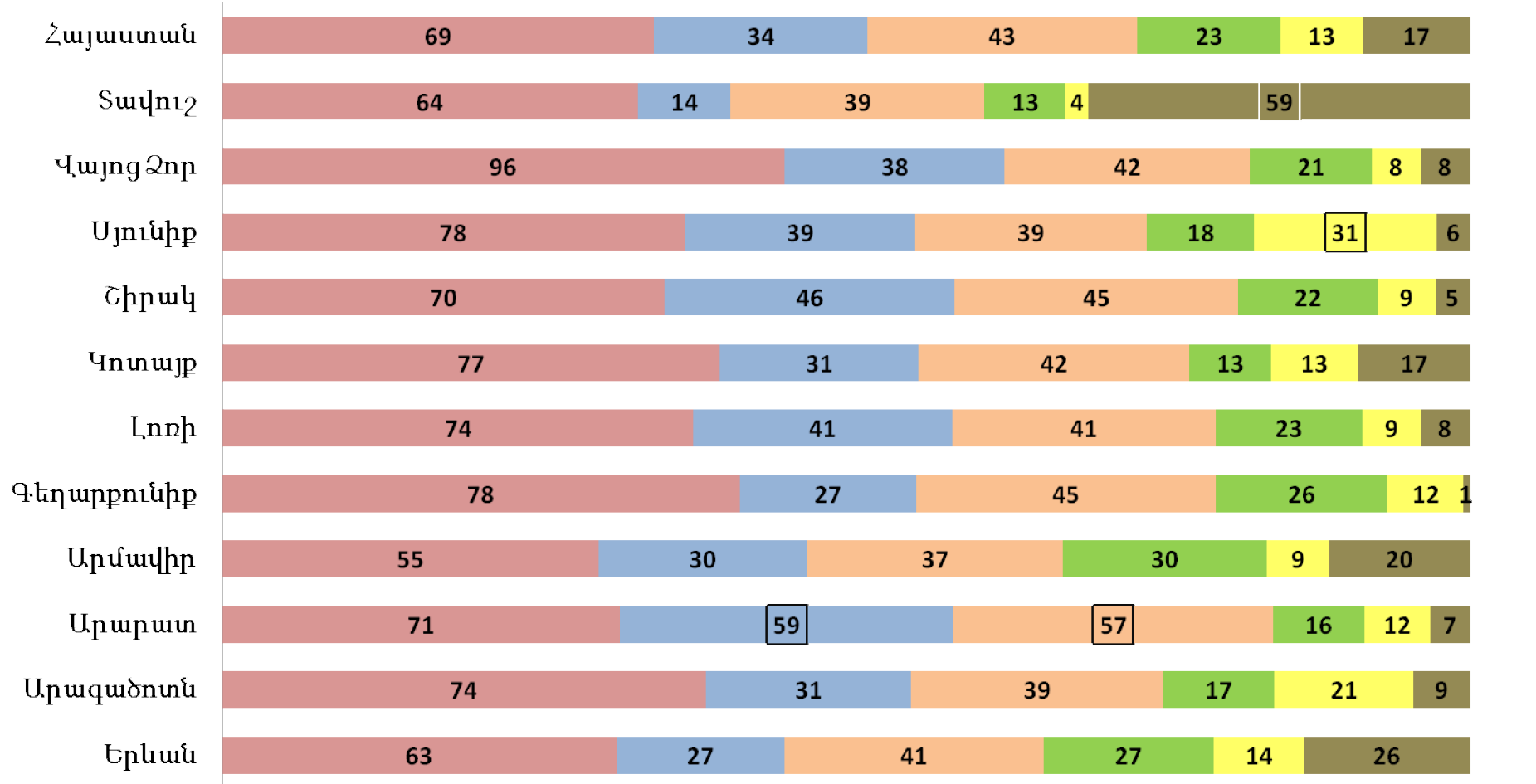
**Հայաստանում կոռուպցիայի մասին այլ հետազոտություններ.
Թրանսփարենսի ինթերնեշնլի կոռուպցիայի ընկալման
համաթիվը 2008-2010թթ.**

		Համաթիվը (1-10 սանդղակով, 10`ը չկոռումպացված)	Երկրի դիրքը աշխարհում
Հայաստան	2010	2.6	123
	2009	2.7	120
	2008	2.9	109
Վրաստան	2010	3.8	68
	2009	4.1	66
	2008	3.9	67
Ադրբեջան	2010	2.4	134
	2009	2.3	143
	2008	1.9	158

Source: Transparency International, Corruption Perception Index 2008, 2009, 2010

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ ԸՍՏ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԻ, ՍԵՌԻ,
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ և ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ՏԻՊԻ, 2010 թ.

Հայաստանի գլխավոր հիմնախնդիրները



■ Գործազրկություն

■ Աղքատություն

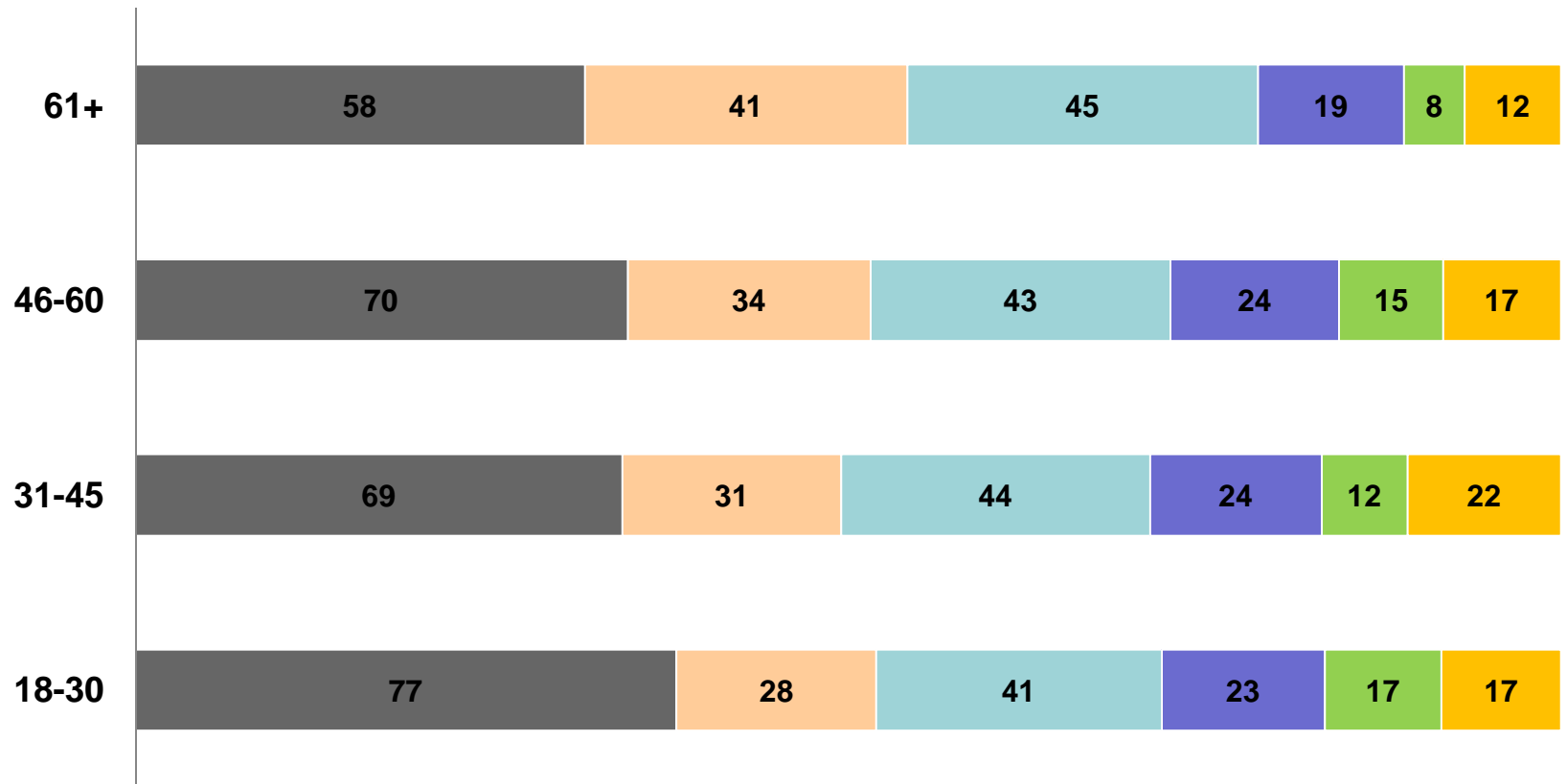
■ Ինֆլյացիա

■ Ընդհանուր տես. խնդիրներ

■ Կոռուպցիա

■ Ցածր վաստակ/աշխատավարձ

Հայաստանի գլխավոր հիմնախնդիրները ըստ տարիքային խմբի



■ Գործազրկություն

■ Աղքատություն

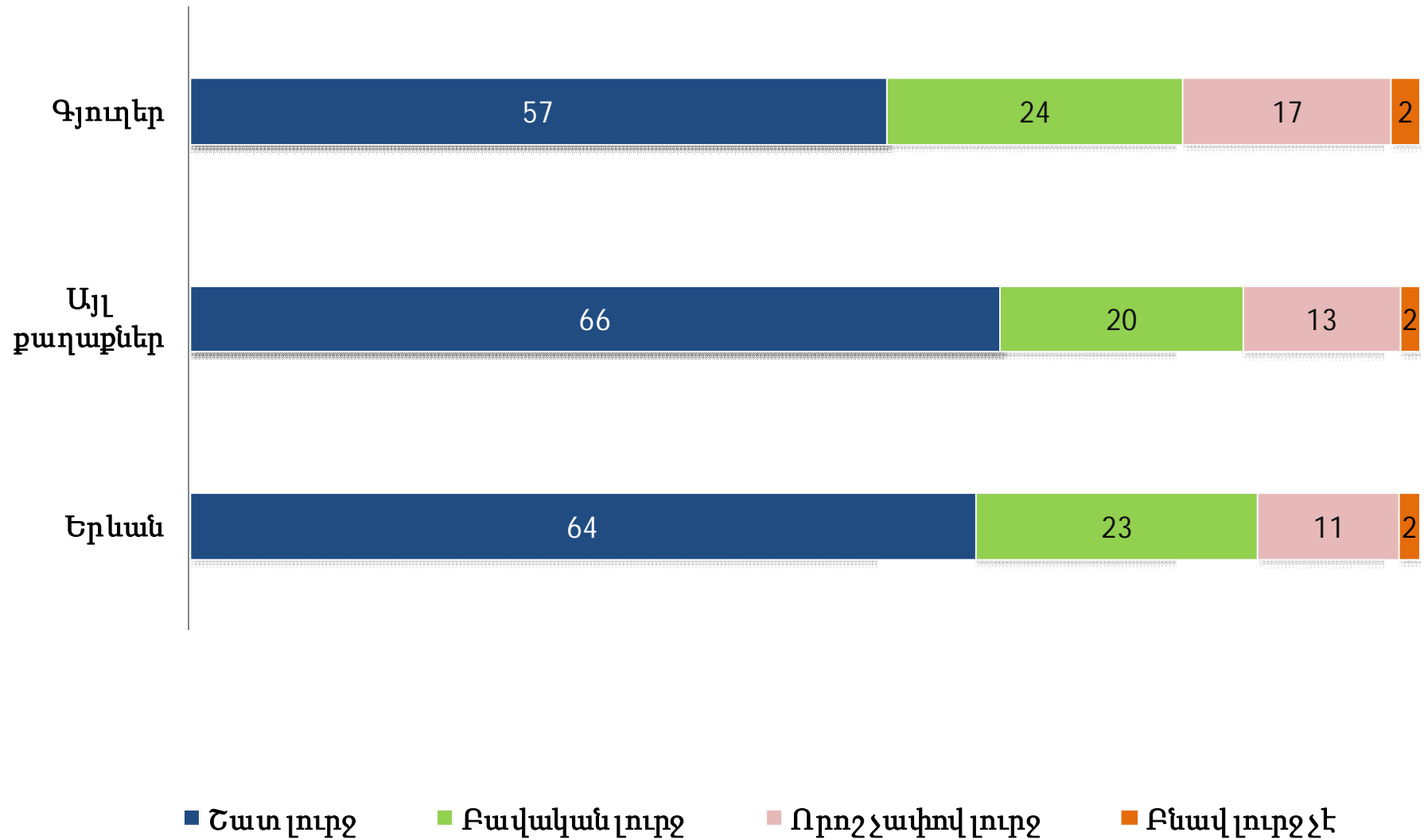
■ Ինֆլյացիա

■ Ընդհանուր տնտես. խնդիրներ

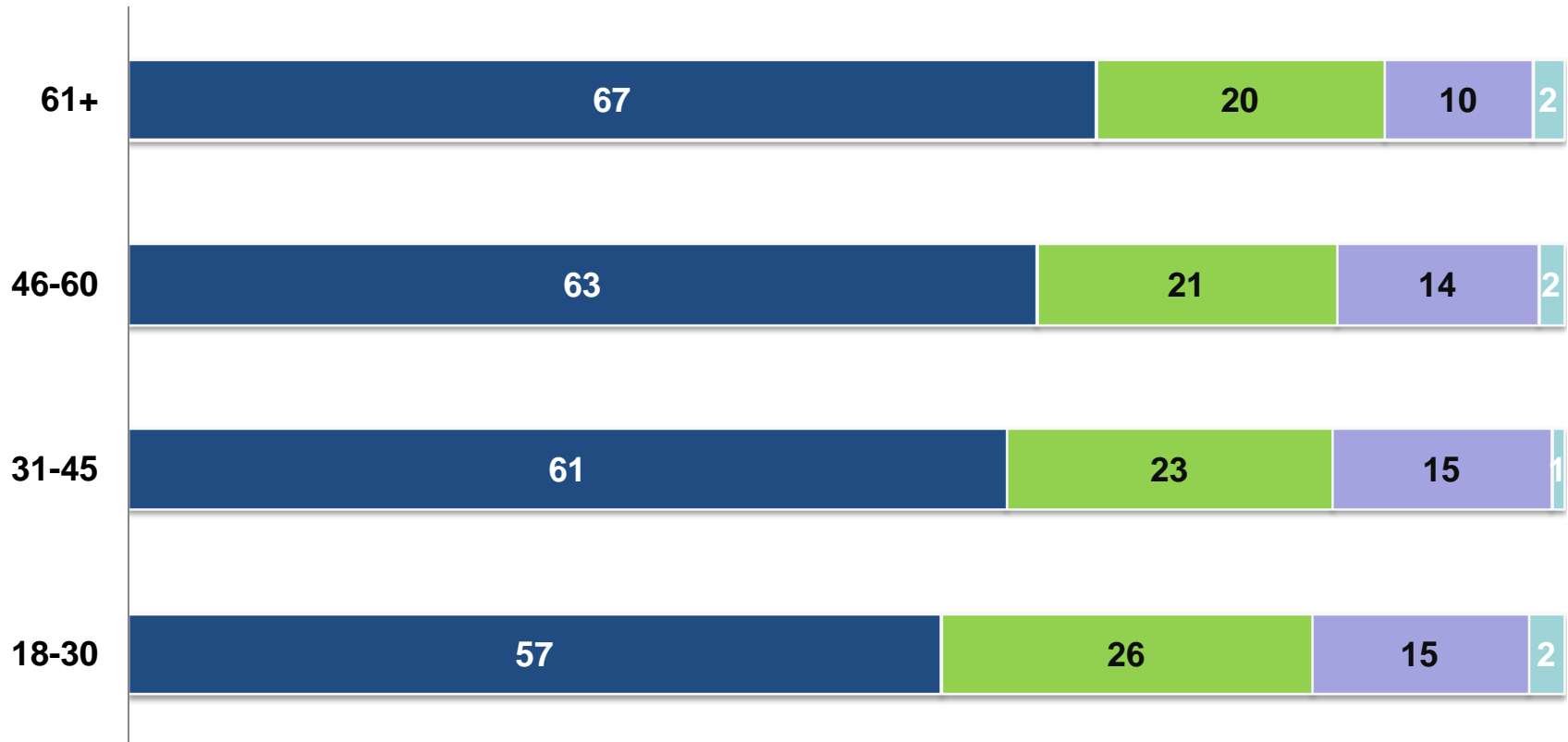
■ Կոռուպցիա

■ Ցածր վաստակ/աշխատավարձ

Որքանով է լուրջ խնդիր կոռուպցիան Հայաստանում (ըստ բնակավայրի տիպի)



Որքանով է լուրջ խնդիր կոռուպցիան Հայաստանում (ըստ տախիբրային խմբի)



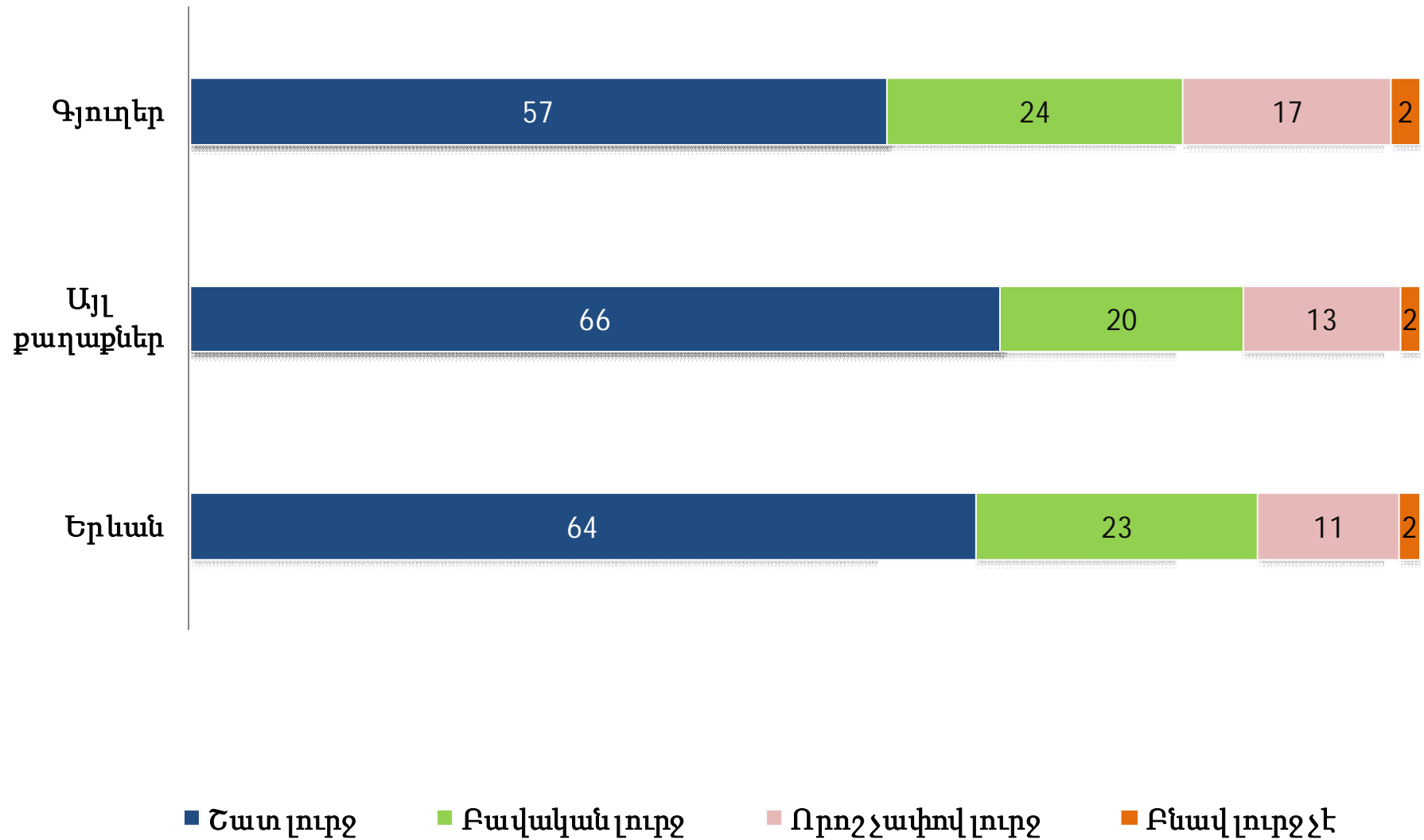
■ Շատ լուրջ

■ Բավական լուրջ

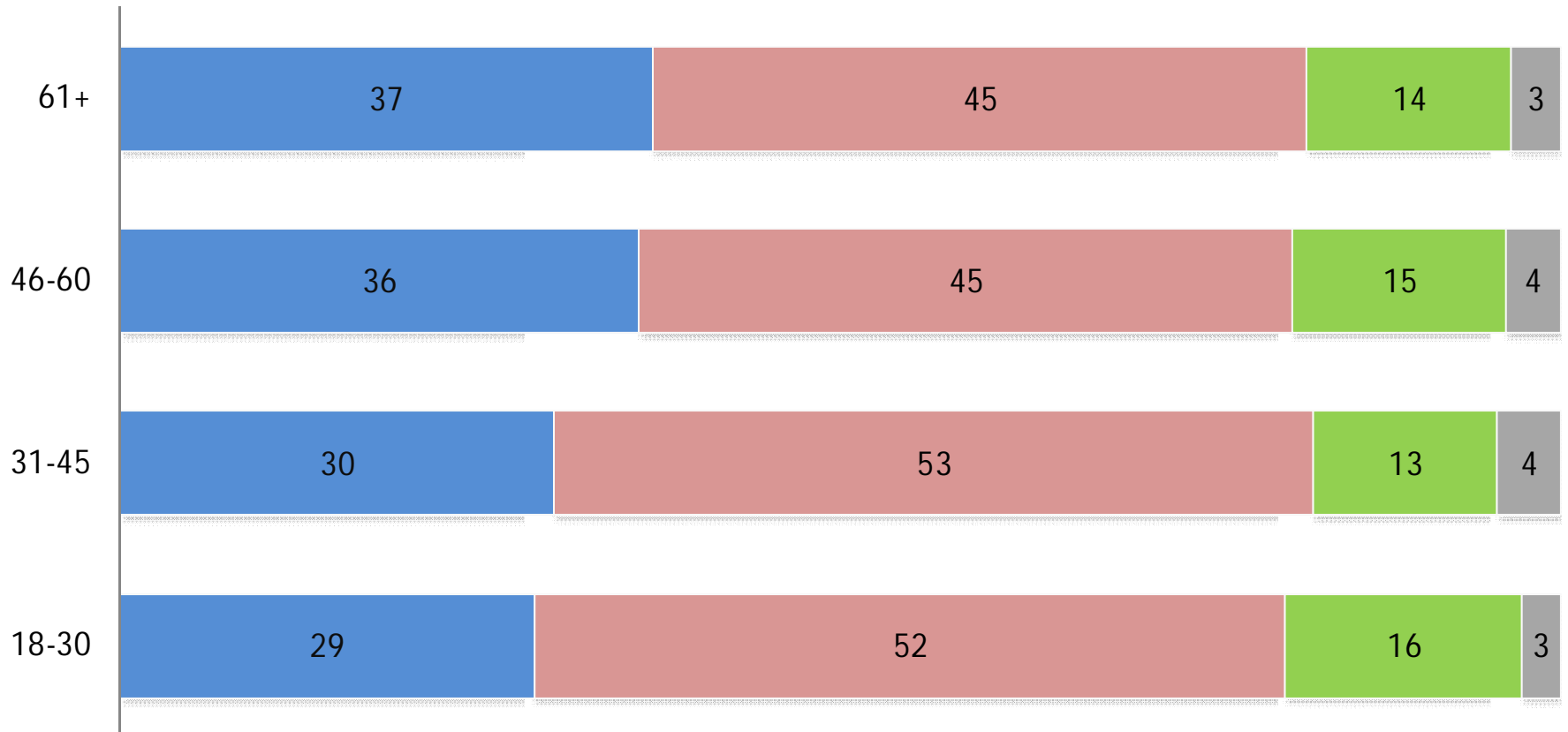
■ Որոշ չափով լուրջ

■ Բնավ լուրջ չէ

Որքանով է լուրջ խնդիր կոռուպցիան Հայաստանում (ըստ բնակավայրի տիպի)



Որքանով կարող է կոռուպցիան կրճատվել Հայաստանում



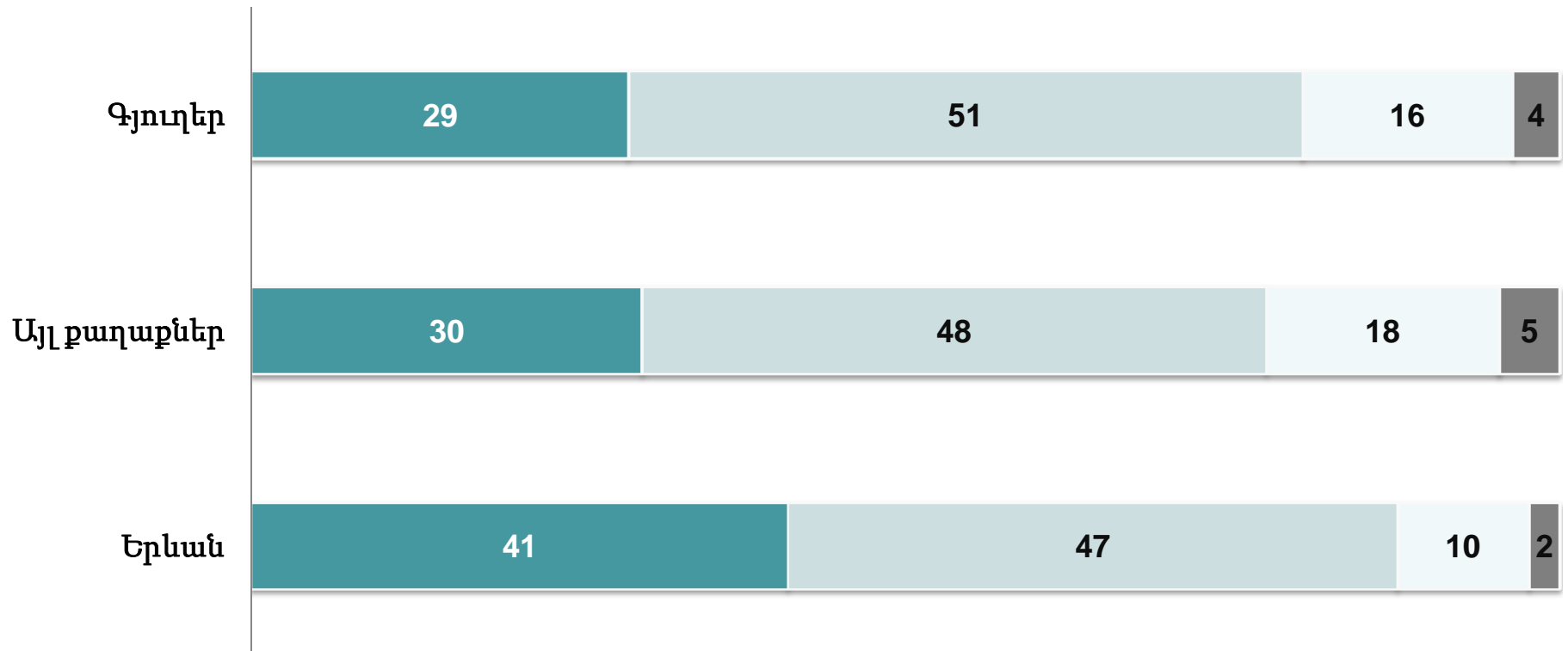
■ Առհասարակ չի կարող կրճատվել

■ Կարող է էականորեն կրճատվել

■ Կարող է կրճատվել միայն որոշ չափով

■ Կարող է ամբողջովին վերացվել

Որքանով կարող է կոռուպցիան կրճատվել Հայաստանում



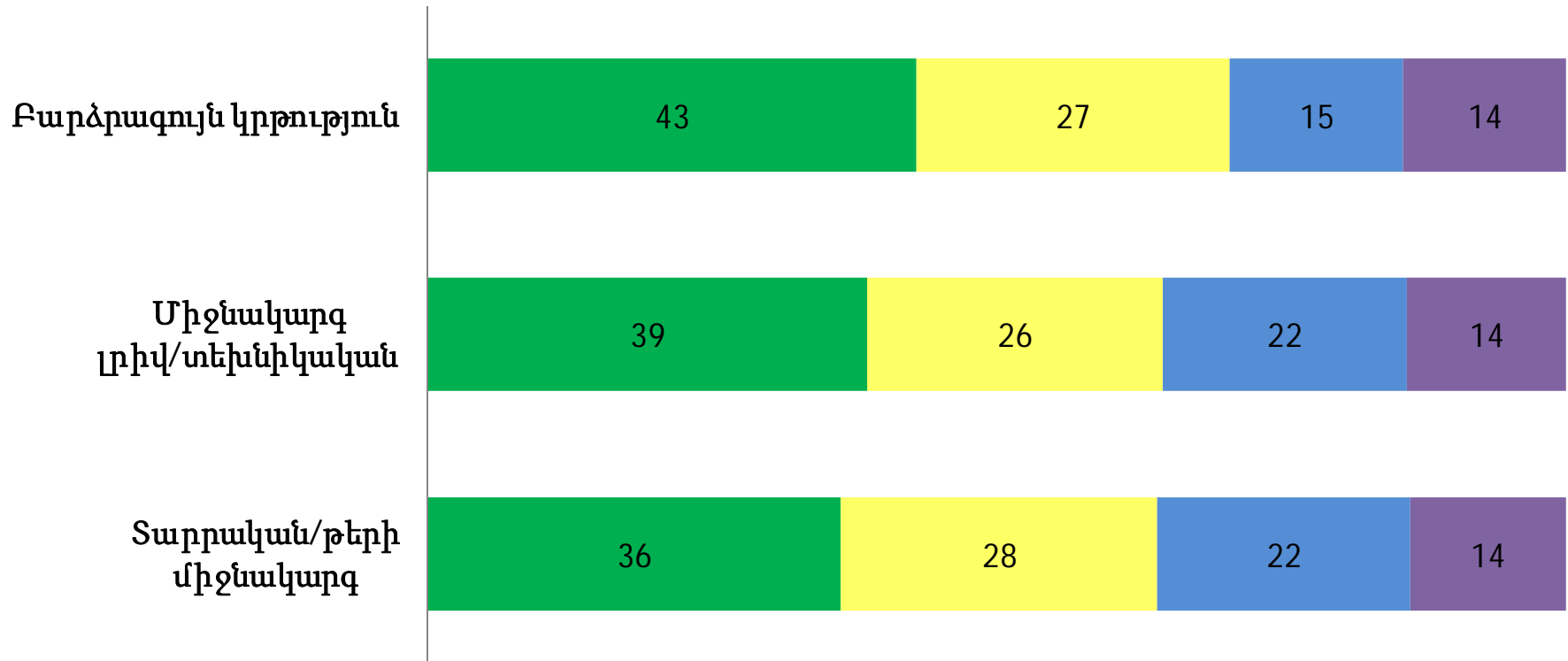
■ Առհասարակ չի կարող կրճատվել

■ Կարող է էականորեն կրճատվել

■ Կարող է կրճատվել միայն որոշ չափով

■ Կարող է ամբողջովին վերացվել

Կոռուպցիան որպես բնական երևույթ (ըստ կրթական աստիճանի)



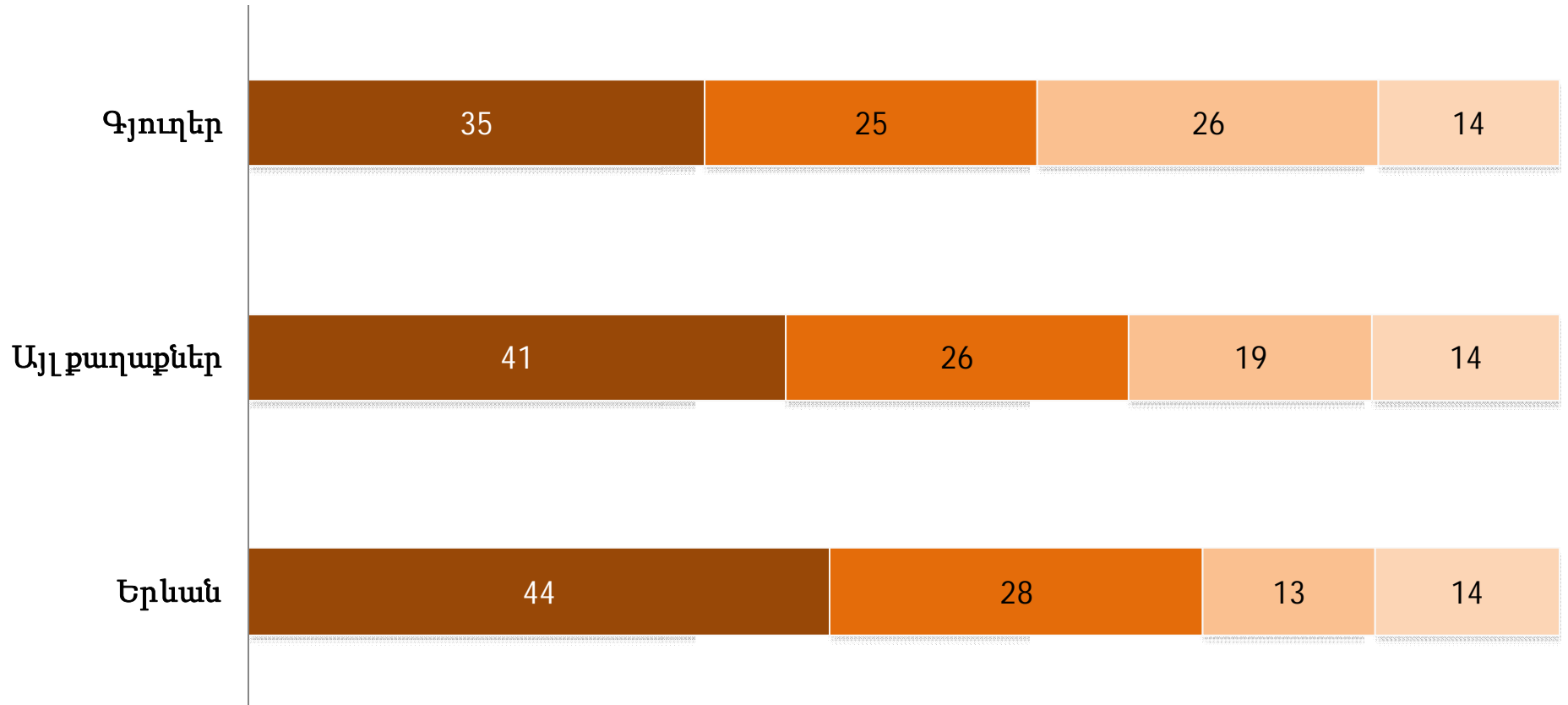
■ Այո, լիովին համամիտ եմ

■ Այո, որոշ չափով համամիտ եմ

■ Ոչ, այնքան էլ համամիտ չեմ

■ Ոչ, բոլորովին համամիտ չեմ

Կոռուպցիան որպես բնական երևույթ (ըստ բնակության վայրի)



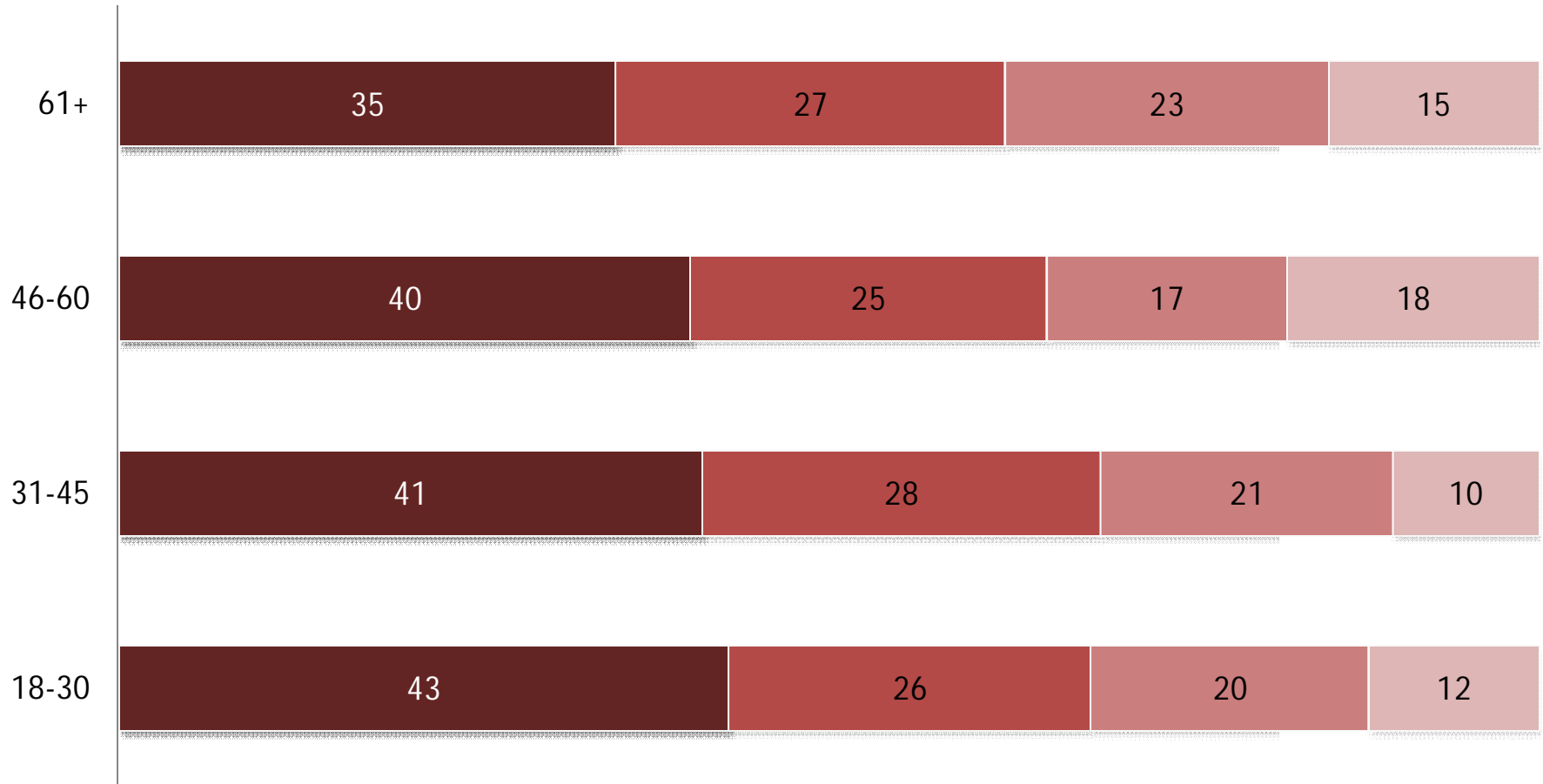
■ Սյո, լիովին համամիտ եմ

■ Սյո, որոշ չափով համամիտ եմ

■ Ոչ, այնքան էլ համամիտ չեմ

■ Ոչ, բոլորովին համամիտ չեմ

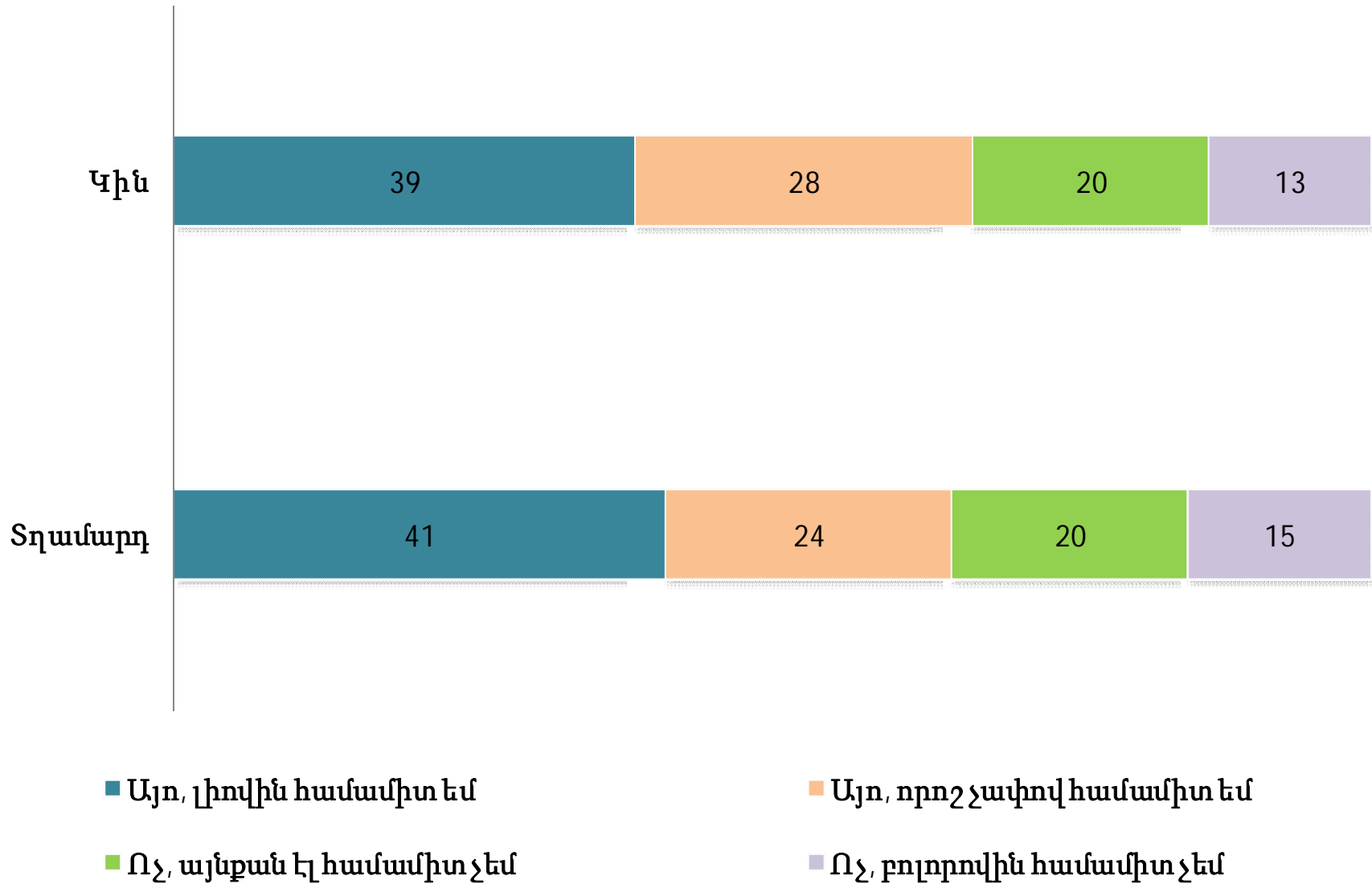
Կոռուպցիան որպես բնական երևույթ (ըստ տարիքային խմբի)



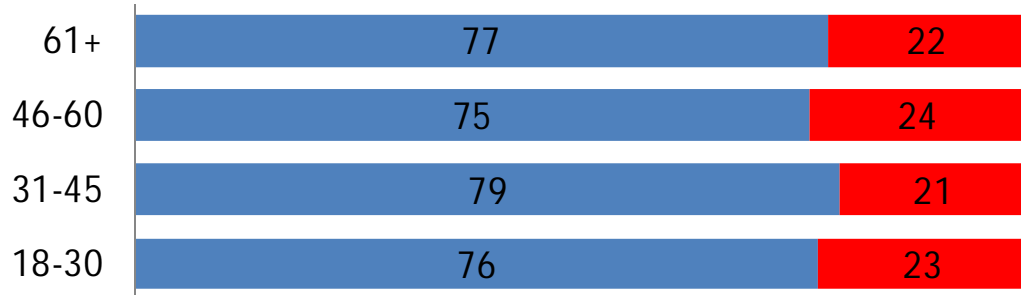
■ Այո, լիովին համամիտ եմ
■ Ոչ, այնքան էլ համամիտ չեմ

■ Այո, որոշ չափով համամիտ եմ
■ Ոչ, բոլորովին համամիտ չեմ

Կոռուպցիան որպես բնական երևույթ (ըստ սեռի)

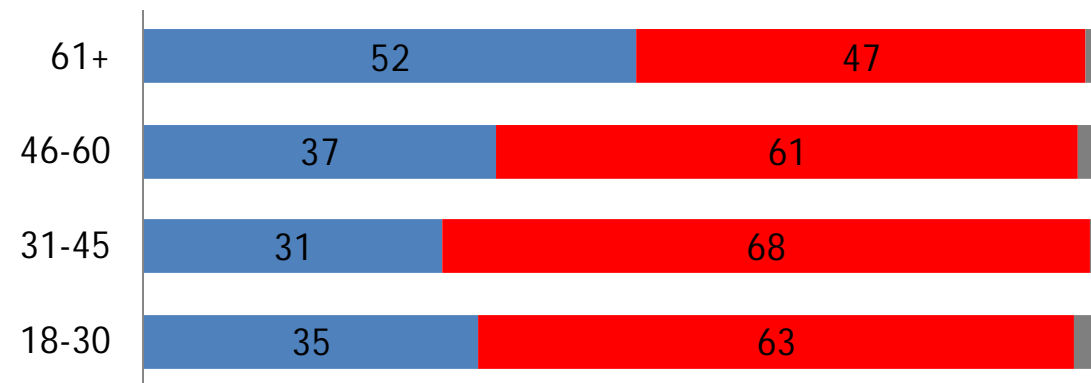


Եթե Ձեզ կաշառք առաջարկեին, կվերցնեի՞ք



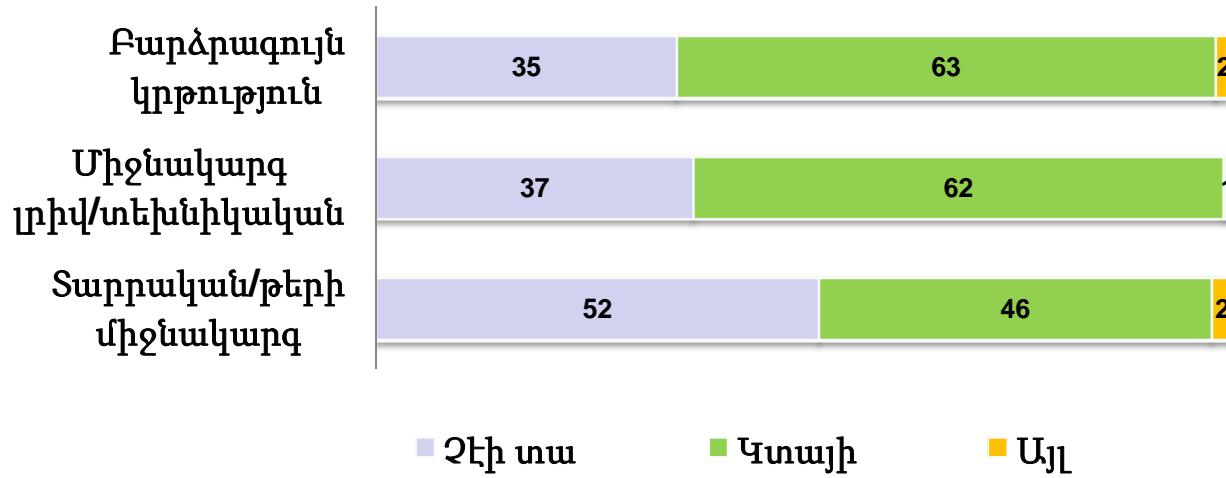
■ Չեմ վերցնի ■ Կվերցնեմ ■ Այլ

Կտայի՞ք կաշառք

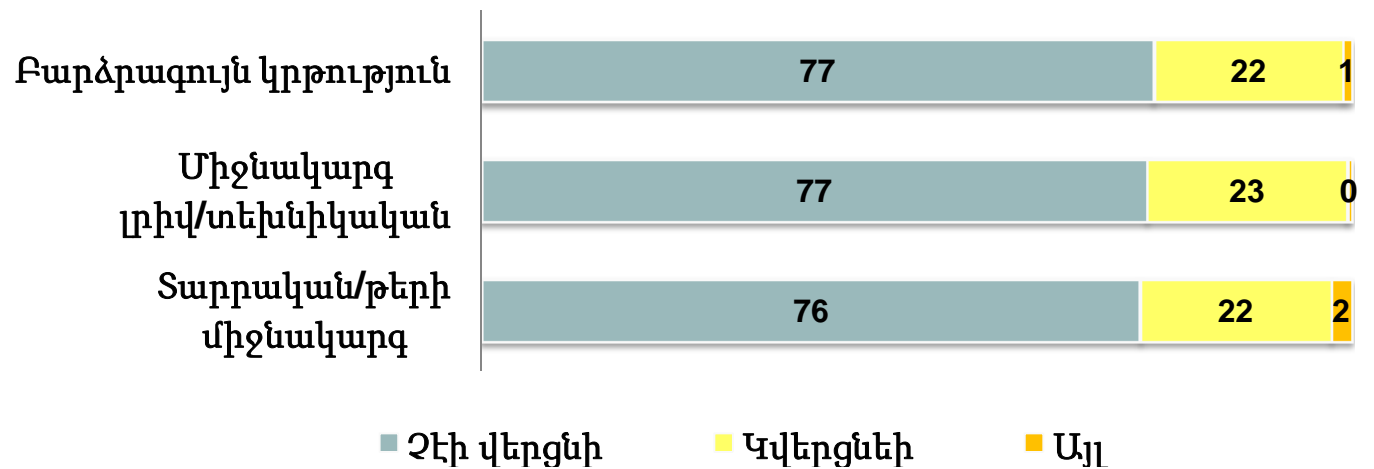


■ Չեմ տա ■ Կտամ ■ Այլ

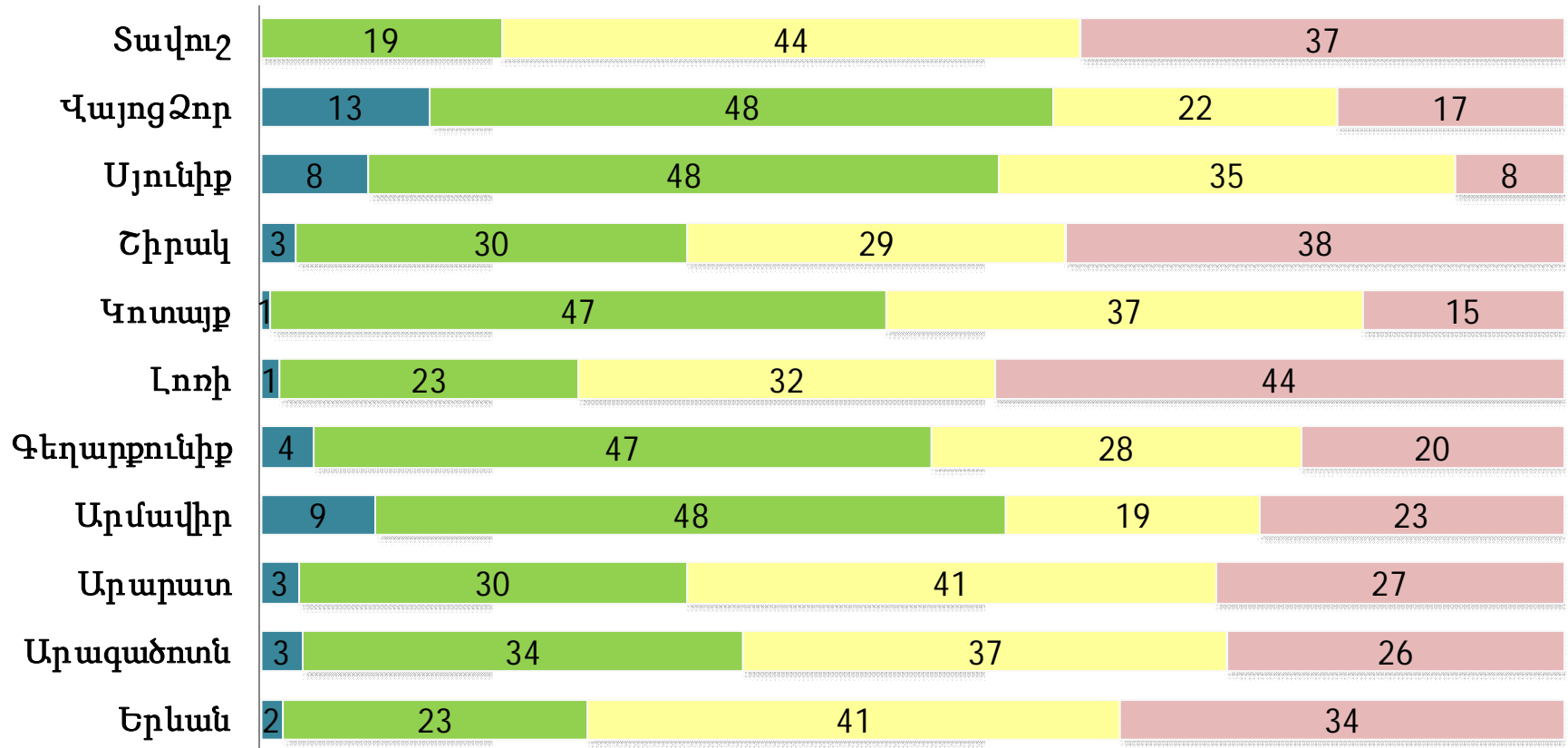
Կտայի թ կաշարք



Կվերցնեի թ կաշարք



Որքան օվ է արդյունավետ ՀՀ Կառավարության կողմից կոռուպցիայի դեմ պայքարը:



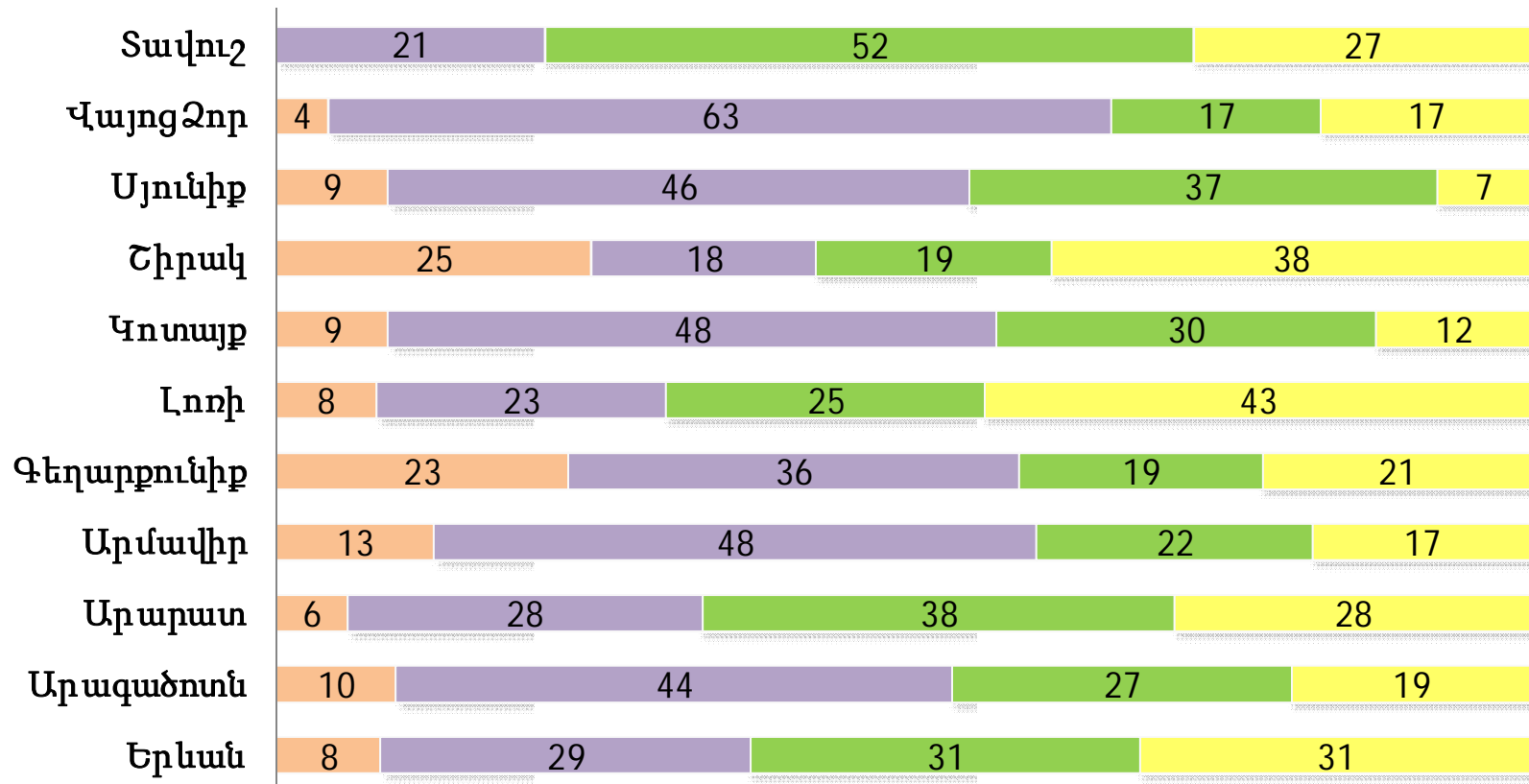
■ Շատ արդյունավետ

■ Որոշ չափով արդյունավետ

■ Այնքան էլ արդյունավետ չէ

■ Բոլորովին արդյունավետ չէ

Հայաստանի ներկայիս կառավարությունը անկեղծ ցանկություն և կարողություն ունի հաղթահարելու կոռուպցիան:



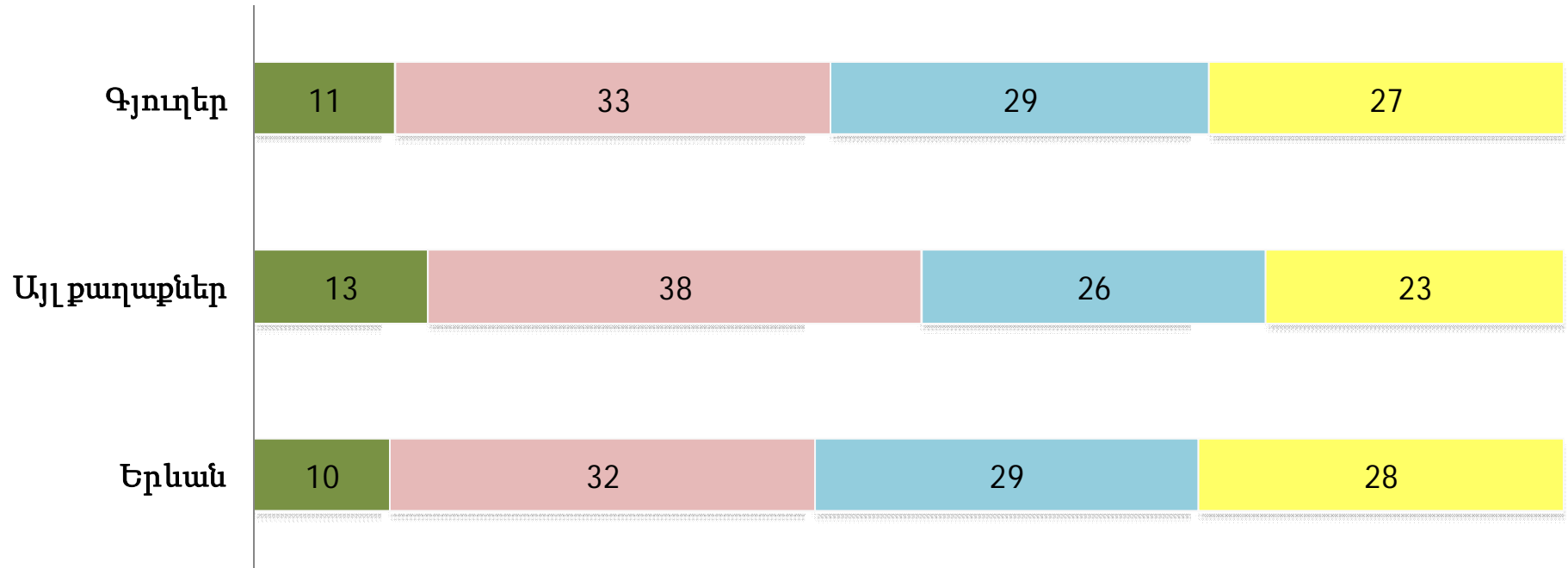
■ Լիովին համաձայն եմ

■ Ավելի շուտ համաձայն եմ

■ Ավելի շուտ համաձայն չեմ

■ Բոլորովին համաձայն չեմ

Հայաստանի ներկայիս կառավարությունը անկեղծ ցանկություն և կարողություն ունի հաղթահարելու կոռուպցիան:



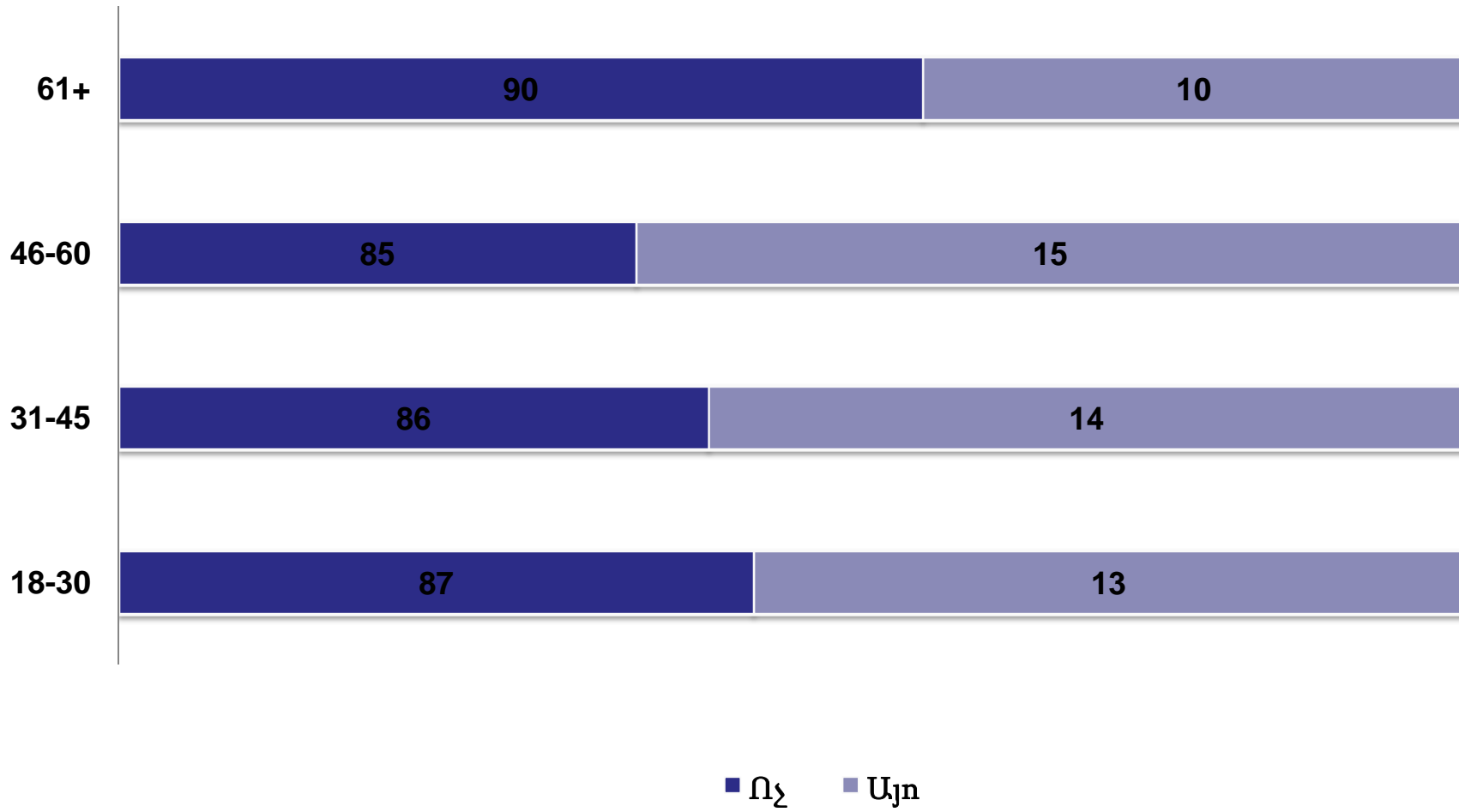
■ Լիովին համաձայն եմ

■ Ավելի շուտ համաձայն չեմ

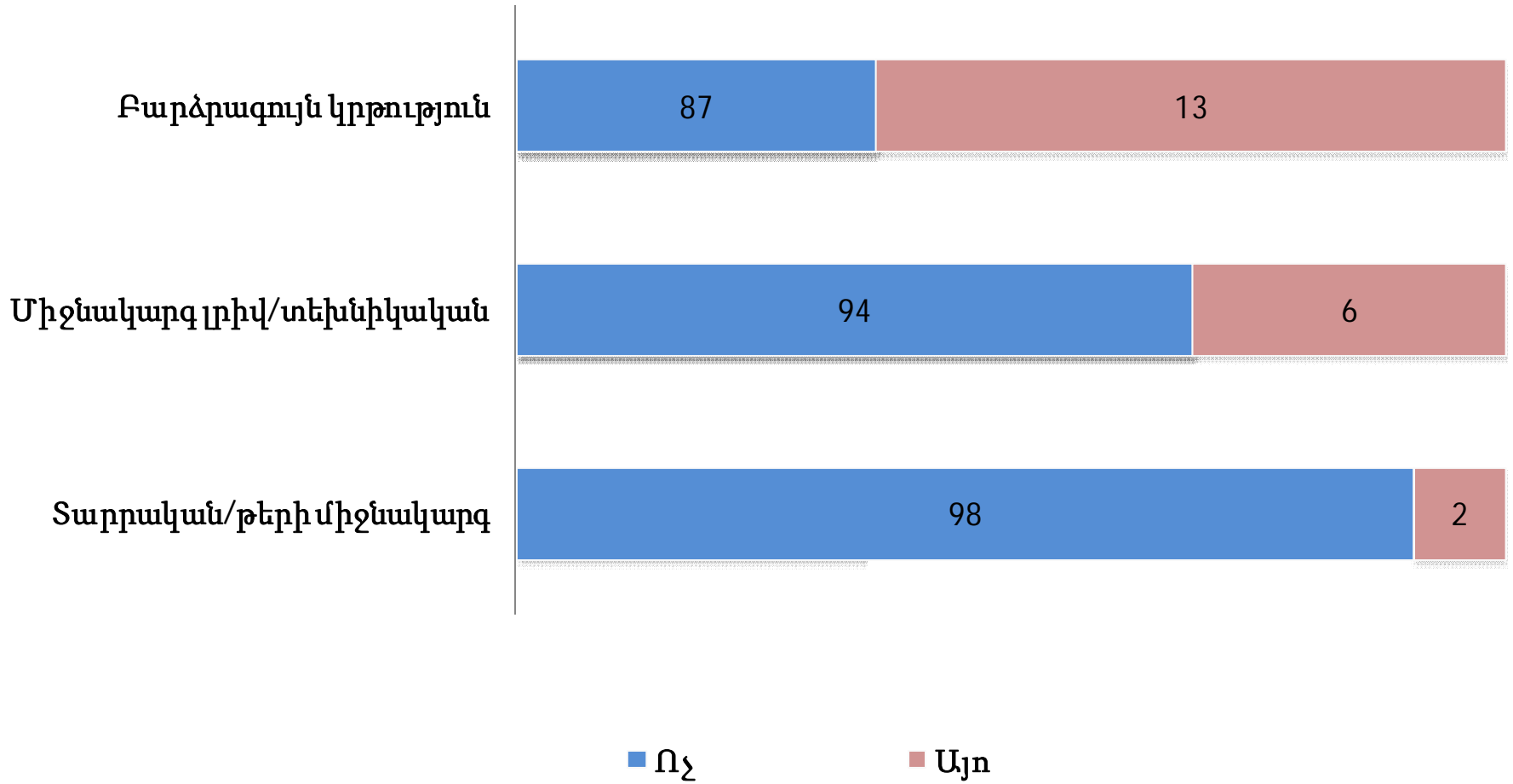
■ Ավելի շուտ համաձայն եմ

■ Բոլորովին համաձայն չեմ

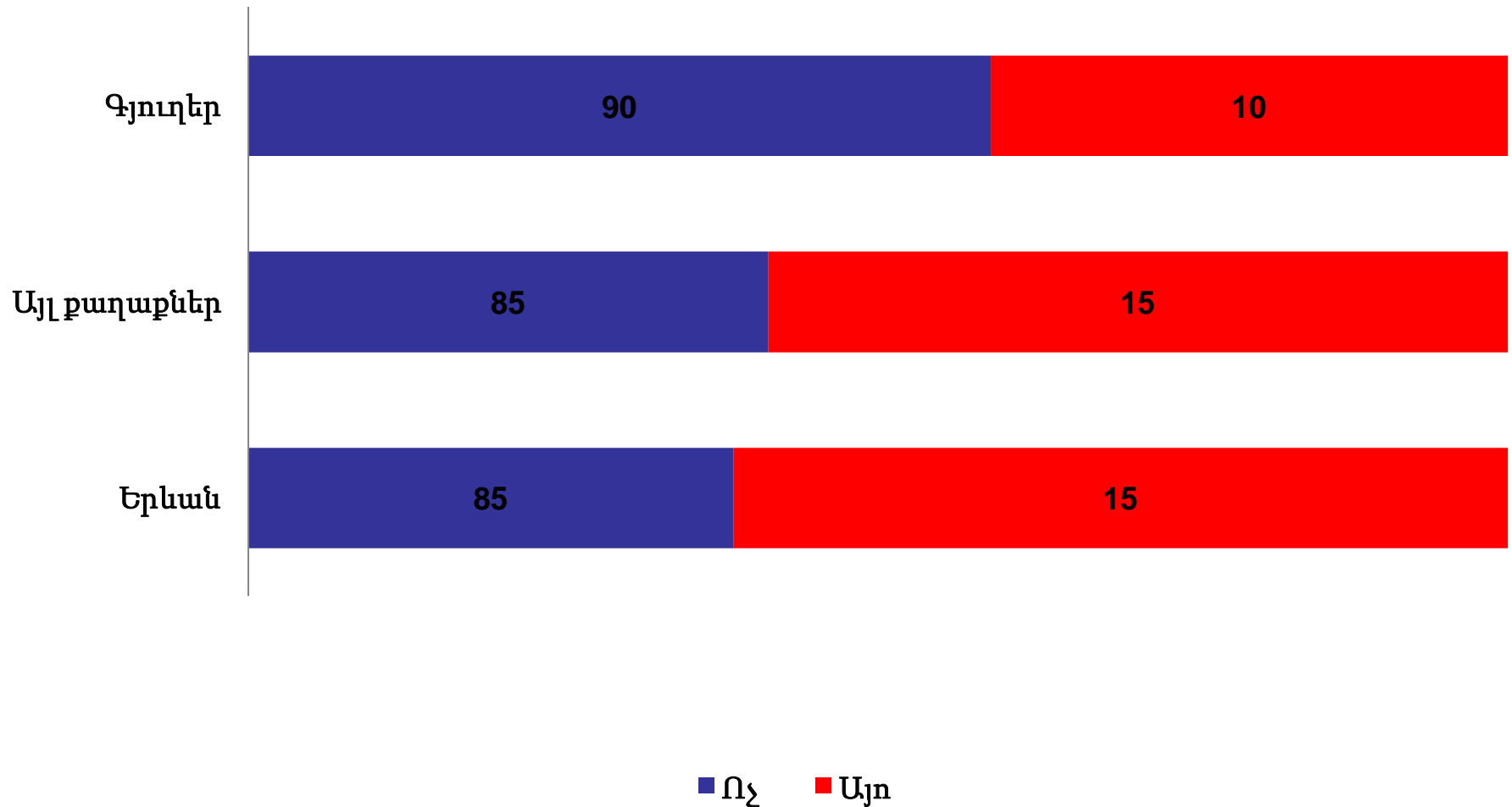
Տեղյա՞կ եք Հայաստանի կառավարության՝ 2009-2012թթ.
Հակակոռուպցիոն ռազմավարության և դրա իրականացման ծրագրի
մասին:



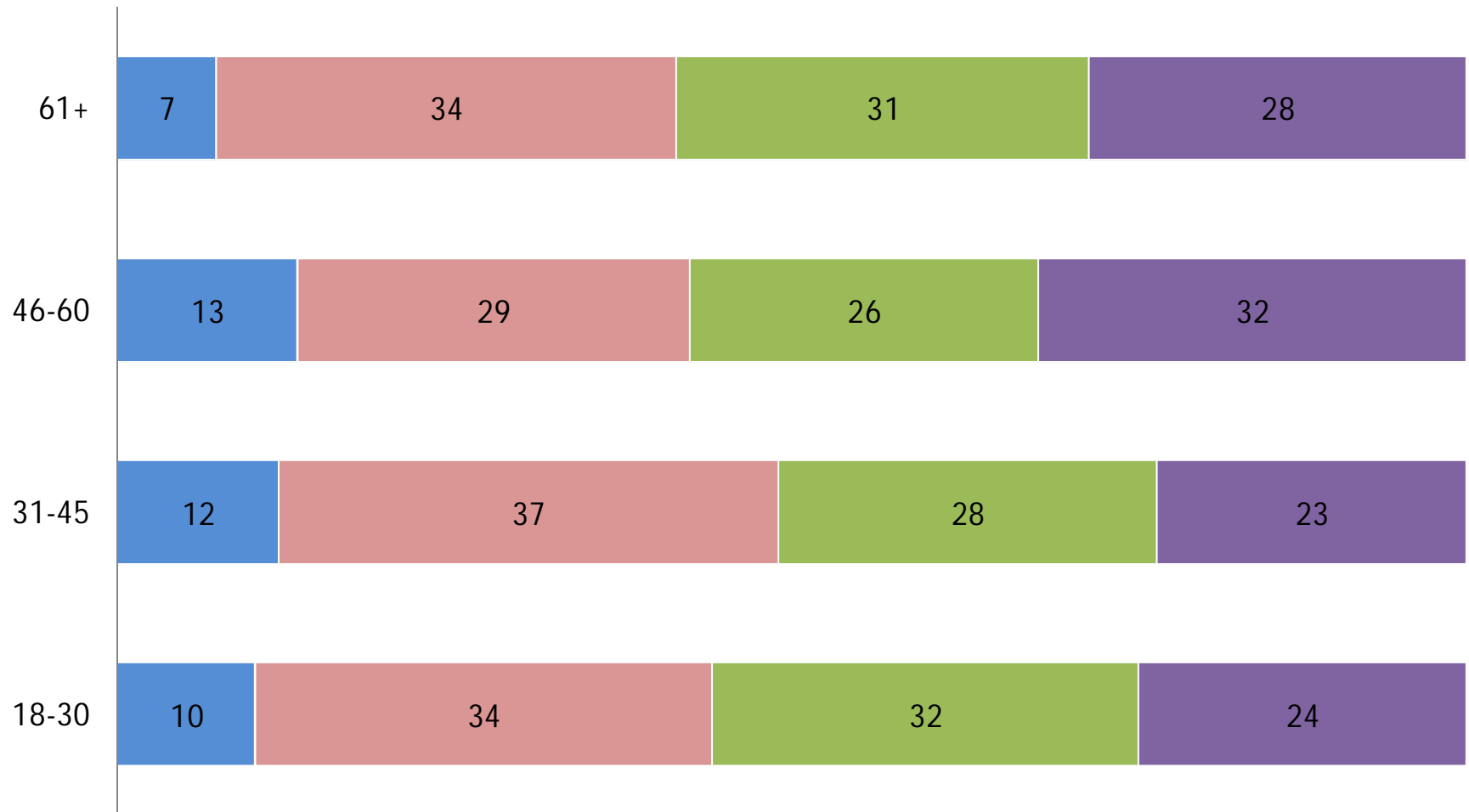
Տեղյա՞կ եք Հայաստանի կառավարության՝ 2009-2012թթ.
Հակակոռուպցիոն ռազմավարության և դրա իրականացման ծրագրի
մասին:



Տեղյա՞կ եք Հայաստանի կառավարության՝ 2009-2012թթ.
Հակակոռուպցիոն ռազմավարության և դրա իրականացման ծրագրի
մասին:



Հայաստանի ներկայիս կառավարությունը անկեղծ ցանկություն և կարողություն ունի հաղթահարելու կոռուպցիան:



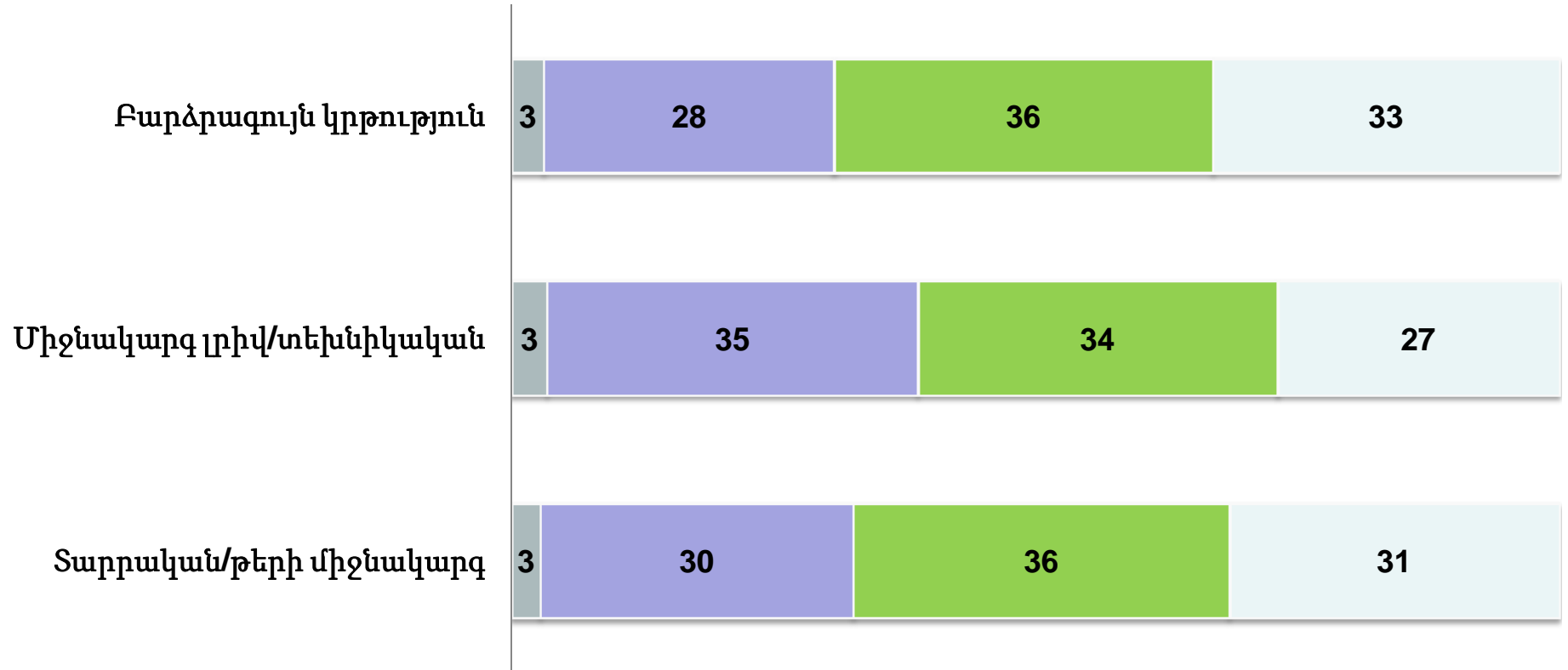
■ Լիովին համաձայն եմ

■ Ավելի շուտ համաձայն չեմ

■ Ավելի շուտ համաձայն եմ

■ Բոլորովին համաձայն չեմ

Որքանով է արդյունավետ ՀՀ կառավարության պայքարը կոռուպցիայի դեմ



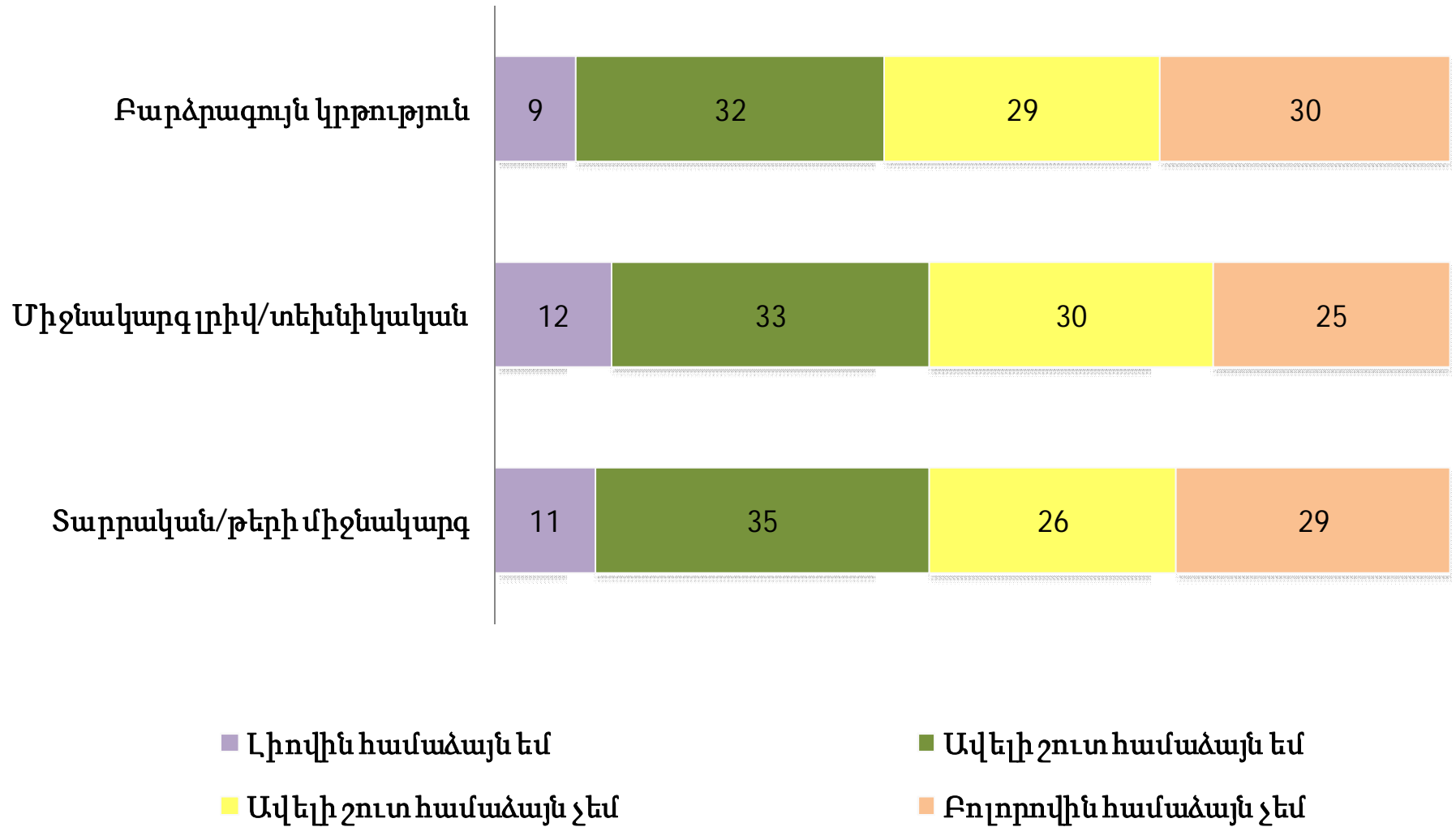
■ Շատ արդյունավետ

■ Որոշ չափով արդյունավետ

■ Այլքան էլ արդյունավետ չէ

■ Բոլորովին արդյունավետ չէ

Հայաստանի ներկայիս կառավարությունը անկեղծ ցանկություն և կարողություն ունի հաղթահարելու կոռուպցիան



ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ